

ความรับผิดชอบในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าในยุโรป

ในวงการกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ในยุโรป เดิมทีหลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการผลิตและการจำหน่ายสินค้ามิได้รับความสนใจเป็นพิเศษ และมีได้มีความสำคัญแยกเป็นกฎหมายสาขาหนึ่งเฉพาะ อย่างไรก็ตามแนวทางนี้ก็ได้เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากความก้าวหน้าในการพัฒนาทางวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในโลกของการอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ มีการผลิตและทำสินค้าต่าง ๆ ขึ้นมามากมาย ซึ่งมีความซับซ้อนในส่วนประกอบและกลไก อันสามารถก่อความเสี่ยงภัยต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้บริโภคได้อย่างง่ายดายและมีอยู่เสมอ ๆ การติดต่อค้าขายก็ได้มีการนำเอาวิทยาการใหม่ๆ เข้ามาใช้มากขึ้น ซึ่งเกินกว่าความรู้ความสามารถของบุคคลทั่วไปที่จะเข้าใจและสามารถป้องกันการเอาผิดเอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรมของพ่อค้าบางคนที่ปราศจากศีลธรรมในจิตใจ ซึ่งมีได้คำนึงถึงสุขภาพความปลอดภัยของบุคคลอื่น และความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สินของเขาแต่ประการใดเลยความเป็นจริงเช่นนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความขาดแคลนบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะคุ้มครองและให้การเยียวยาแก่ผู้บริโภคที่ได้รับเคราะห์กรรม ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ชำรุดบกพร่องและมีอันตรายรวมทั้งกฎหมายที่กำหนดให้ผู้ผลิตหรือจำหน่ายสินค้าต้องรับผิดชอบในความเสียหายของผู้บริโภคที่เกิดจากสินค้าของเขา ดังนั้นจึงมีการยอมรับความสำคัญของเรื่องนี้¹ รวมทั้งได้รับแรงกระตุ้นจากผลการศึกษากฎหมาย

1

Joseph J. Darby, "Products Liability in the Soviet Union," The International Lawyer 11(1)(Winter 1977):179- 180 ;Ernst Von Caemmerer, "Some Current Problems in the Civilian Law of Sale of Movables:Products Liability," In Aspects of Comparative Commercial Law:Sales, Consumer Credit and Secured Transactions, pp.64-82. Edited by Jacob S. Ziegel, and William F. Fester (NewYork:Oceana Publications, 1969), pp.64-65; Hans Beekhuis, "The Netherlands," In Product Liability-

เปรียบเทียบ ซึ่งนักกฎหมายได้ศึกษาวิวัฒนาการและความก้าวหน้าของหลักกฎหมายความรับผิดในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าอย่างมากในประเทศต่าง ๆ ในยุโรป มีข้อเขียนบทความเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้หลายบท ที่สำคัญคือ ข้อเขียนของท่าน Mazeaud นักกฎหมายชาวฝรั่งเศส ในปี 1955 และผลงานของท่าน Lorenz นักกฎหมายชาวเยอรมัน ในปี 1965 ซึ่งได้รับการดำเนินการตาม ก่อให้เกิดงานวิเคราะห์วิจัยที่มีคุณค่าอีกมากมาย¹ ทางด้านนิติบัญญัติก็ได้ให้ความสนใจ และมีการดำเนินการพัฒนาขอบเขตของกฎหมายนี้ไปพอสมควร ในหลายประเทศมีการพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องนี้ เช่น ในการประชุมนักกฎหมายของสวิส The Juristentag ในปี 1967 การประชุม The Association of Comparative Law ของเยอรมันในปี 1965 และการประชุมของนักกฎหมายเยอรมันครั้งที่ 47 ในนูเรมเบอร์กในปีเดียวกัน² ในไอร์แลนด์คณะกรรมการกฎหมายไอริชได้ศึกษาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าเช่นเดียวกับที่คณะกรรมการกฎหมายอังกฤษและสกอตได้ดำเนินการไปแล้ว ในเคนมารคคณะกรรมการของกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ดำเนินงานเรื่องนี้

- in Europe, pp.91 - 100. Comp. by The Association Européenne d' Etudes Turidiques et Fiscales, p.91.

¹Ibid.p.180 ;Ibid.,p.65 ;Ibid., p. 91;Tower. "The Issue of Product Liability in America and European Law," In Comparative Law Yearbook, Vol.1.pp.35-59. Edited by The Center for International Legal Studies,p.35.

²Caemmerer, "Some Current Problems in the Civilian Law of Sale of Movables:Products Liability," In Aspects of Comparative Commercial Law:Sales, Consumer Credit and Secured Transactions,pp.64-82. Edited by Jacob S. Ziegel, and William F. Fester, p. 66.

ในสวีเดนมีโครงการศึกษาการประกันภัยเกี่ยวกับสินค้าฟาร์มัตติกอด¹ ที่สำคัญคือในเนเธอร์แลนด์มีร่างกฎหมายลักษณะใหม่ The New Burgerlijk ได้กำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับความรับผิดชอบในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าโดยเฉพาะด้วย นอกจากนี้จะได้อำนาจถึงการผลิตและการพิสูจน์เกี่ยวกับความผิดในส่วนของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าให้ตกอยู่กับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจำเลยที่จะต้องพิสูจน์ถึงความไม่ประมาทเดิมละของคนที่เพื่อหลีกเลี่ยงจากความรับผิดแล้วก็ยังใ้บัญญัติเป็นหลักการทั่วไปในมาตรา 1401 ว่า "ผู้ซึ่งผลิตหรือจำหน่ายสินค้าใด ๆ ที่มีความชำรุดบกพร่องซึ่งไม่เป็นที่รู้แก่ตน อันก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรือสิ่งของใด จะต้องรับผิดชอบในอันตรายที่สืบเนื่อง เช่นเดียวกับกรณีที่มีความชำรุดบกพร่องเป็นที่รู้แก่ตน เว้นแต่สามารถพิสูจน์ได้ว่าอันตรายนั้นมิได้เกิดขึ้นเพราะความผิดของตน หรือของบุคคลที่เป็นตัวแทนหรือทำการในนามของตน หรือมิใช่ความผิดเนื่องจากวิธีการผลิตหรือวัสดุที่ใช้ในการผลิต" แต่ในสวิตเซอร์แลนด์มีโคตราซันไชบังคัมเป็นกฎหมาย เพราะระบอบการดำเนินงานขององค์การรวมของยุโรปเกี่ยวกับเรื่อง²

นอกเหนือจากการดำเนินงานทางคานินิบัญญัติแล้ว ศาลก็มีบทบาทอย่างมากในการพัฒนากฎหมายความรับผิดในการผลิตและการจำหน่ายสินค้า³ แม้ว่าประเทศส่วนใหญ่ในยุโรป

¹ Tower, "The Issue of Product Liability in America and European Law," In Comparative Law Yearbook, Vol.1.pp.35-59. Edited by The Center for International Legal Studies, pp.44-46.

² Ibid., p.44 ; Haanappel, " La responsabilité civile du manufacturier en droit compare," McGill Law Journal 25(3)(1980):376.

³ Caemmerer, " Some Current Problems in the Civilian Law of Sale of Movables:Products Liability, "In Aspects of Comparative Commercial Law:Sales, Consumer and Secured Transactions, pp.64-82. Edited by Ziegel, and Fester, pp.66-67 ;Wolfgang Rosener, and Erhard Jahn, "Germany," In Product Liability in Europe, pp.69-82. Comp. by The Association Européenne d' Etudes Juridiques et Fiscales, p.69.

จะมีระบบกฎหมายแบบประมวล (Civil Law) ซึ่งกฎหมายสาขาเอกชนที่บังคับเกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่ว่าในส่วนที่บัญญัติถึงความรับผิดในทางสัญญาหรือความรับผิดในทางละเมิด ได้มีบัญญัติเป็นประมวลกฎหมาย เช่น Code Napoleon ของฝรั่งเศส ประมวลกฎหมายหนี้ของสวิส (C.O.), Civil Code ของเยอรมัน อิตาลี เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม และ RSFSR Civil Code ของสหภาพโซเวียต เป็นต้น ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายก็จะเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่บัญญัติในประมวลกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรนั้น และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายก็สามารถทำได้โดยสภานิติบัญญัติเท่านั้น การพิพากษาของศาลไม่อยู่ในฐานะที่จะสร้างกฎหมายให้ศาลต่อ ๆ ไปต้องถือตาม อย่างเช่นกฎหมายจากคำพิพากษา (Case Law) ของประเทศที่ใช้กฎหมายระบบจารีตประเพณี (Common Law) อย่างไรก็ตามในประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบประมวลนี้ หลังจากการตราประมวลกฎหมายขึ้นบังคับใช้แล้ว เวลาดวงเลยมานาน สภาพของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งอื่น ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป หลักกฎหมายในบางประการคลาดความเหมาะสมลง แต่ก็มีได้มีการปรับปรุงแก้ไขโดยผ่านนิติบัญญัติ ปัจจุบันคำพิพากษาของศาลสูงจึงมีบทบาทมากขึ้น และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ในขอบเขตเรื่องความรับผิดในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าก็เช่นเดียวกัน คำพิพากษาของศาลสูงที่มีผลบังคับและมีฐานะเป็นกฎหมายจากคำพิพากษามีมากขึ้น ๆ ตัวอย่างเช่นคำพิพากษาของศาลสูงฝรั่งเศสและศาลสูงเบลเยียมที่กำหนดความรับผิดของผู้ขายที่ประกอบการค้าเป็นอาชีพหนักกว่าผู้ขายทั่วไป โดยสันนิษฐานว่ารู้ถึงความชำรุดบกพร่องของสินค้าเสมอ อันจะต้องรับผิดทั้งการชดเชยราคาสินค้าคืน และรับผิดในความเสียหายที่เป็นผลตามมาที่เกิดขึ้นกับผู้ซื้อด้วย และคำพิพากษาของศาลสูงฝรั่งเศส เบลเยียม เยอรมัน

1 Claude de Leyssec, "France," In Product Liability in Europe, pp.55-67. Comp. by The Association Européenne d'Etudes Juridiques et Fiscales, p.56 ; Martin Denys, "Belgium," In Product Liability in Europe, pp.29-38. Comp. by The Association Européenne d'Etudes Juridiques et Fiscales, p.29.

และเนเธอร์แลนด์ ซึ่งแบ่งเบาภาระการพิสูจน์ของผู้บริโภค ๆ ไม่ต้องพิสูจน์ถึงความประมาท
 เลินเลอของผู้ผลิตหรือจำหน่ายจำเลยเพียงแต่พิสูจน์ถึงความชำรุดบกพร่องในสินค้าก็เพียงพอที่
 ศาลจะวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากความชำรุดบกพร่องของ
 สินค้า

ในยุโรปนี้ ในขอบเขตเรื่องความรับผิดชอบในการผลิตและการจำหน่ายสินค้า นอกจาก
การพัฒนาในประเทศแต่ละประเทศแล้วก็ยังมีการดำเนินงานในระดับระหว่างประเทศ ทั้งนี้โดย
 คณะกรรมการของประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (The Committees of the European
 Economic Communities) และโดยคณะมนตรีแห่งยุโรป (The Council of Europe)
 การดำเนินงานของคณะกรรมการประชาคมเศรษฐกิจยุโรปนั้นได้มีการประชุมสมาชิก 9 ประเทศ
 ได้แก่ ² เคนมาร์ก เยอรมันตะวันตก ฝรั่งเศส ไอร์แลนด์ อิตาลี เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม
 ลักเซมเบิร์ก และอังกฤษ และโครงการ EEC Draft Directive on Product
 Liability ซึ่งคณะกรรมการเห็นพ้องในวันที่ 23 กรกฎาคม ค.ศ. 1976 และเสนอ

1

Ibid., p.60 ; Ibid., p.33 ; Beekhuis, "The Netherlands,"
 In Product Liability in Europe, pp.91-100. Comp. by The Association
 Européenne d' Etudes Juridiques et Fiscales, p.93 ; John G. Fleming,
 "Draft Convention on Products Liability (Council of Europe)," The
American Journal of Comparative Law 23(Fall 1975):731 ; Tower,
 "The Issue of Product Liability in America and European Law," In
Comparative Law Yearbook, pp.35-59. Edited by The Center for
 International Legal Studies, p.44 ; Haanappel, "La responsabilité
 civile du manufacturier en droit comparé," McGill Law Journal
 25(3)(1980):374 - 375.

2

กรีซเข้าเป็นสมาชิกฉบับที่ 10 เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1978 สนธิสัญญาที่
 รับกรีซเข้าเป็นสมาชิกจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1981 เป็นต้นไป และ
 กรีซจะมีสิทธิและหน้าที่เต็มที่ในปี ค.ศ. 1984 คุโตจาก ออร์เฟี นวลสุวรรณ, การก่อตั้งประชาคม
ยุโรป (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 105.

คณะมนตรีประชาคมยุโรป (The Council of the EEC) ในวันที่ 9 กันยายน ค.ศ. 1976¹ ร่างนี้มีการแก้ไขในบางส่วนในปี 1979 โดยมีการพิจารณาถึงความเห็นของสภายุโรปเป็นสำคัญ² ส่วนคณะมนตรีแห่งยุโรปนั้นได้เริ่มงานในปี 1970 โดยการตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ (The Committee of Experts) ทำการรวบรวมและพิจารณาเปรียบเทียบกฎหมายของรัฐสมาชิก³ เกี่ยวกับความรับผิดของผู้ผลิต หลังจากนั้นได้ร่างอนุสัญญาที่กำหนดความรับผิดแก่ผู้เสียหายของผู้ผลิต คือ European Convention on Product Liability in Regard to Personal Injury and Death โดยมีรายงานอธิบายประกอบด้วยในการประชุมได้เชิญประเทศอื่น ๆ เข้าสังเกตการณ์ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ญี่ปุ่น สเปน และฟินแลนด์ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ได้แก่ The International Institute for the Unification of Private Law (UNIDROIT), the Commission of the European Communities, the International Chamber of Commerce, the European Committee of Insurers, the International Organization of Commerce and the Union of Industries of the European Communities, the International Organization of the Consumers' Unions, the Hague Conference of Private International Law, General Committee on Agricultural Co-operation of the European Economic Community (COGEECA), the European Association of Aerospace Manufacturers (AECMA) และ the Committee of European Foundry Associations -

1

Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading, p.104 ; Haanappel, "La responsabilité civile du manufacturier en droit Comparé," McGill Law Journal 25(3)(1980):380-382.

2

P.J. Schofield, "Consumer Sales and Credit Transaction," The Journal of Business Law (March 1980):127.

3

มีสมาชิก 17 ประเทศ คือ เบลเยียม เดนมาร์ก ไอร์แลนด์ ฝรั่งเศส อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ สวีเดน สหราชอาณาจักร ออสเตรีย ไชปรัส เยอรมัน ตะวันตก ไชซ์แลนด์ มอลตา สวิตเซอร์แลนด์ และตุรกี คู่ค้าจาก อรณี นวลสุวรรณ, การกอบกู้ประชาคมยุโรป, หน้า 16.

อนุสัญญา¹นี้จะมีผลกว้างกว่า Draft EEC โดยประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสามารถรับรองใอนุสัญญา
นี้ได้ ร่างนี้ในขณะนี้ได้รับการรับรองในครั้งสุดท้ายโดย the Committee of Ministers of
the Council of Europe แล้ว และเปิดให้ประเทศสมาชิกให้สัตยาบันลงนามในวันที่ 27
มกราคม ค.ศ. 1977 ทุกวันนี้มีเพียง เบลเยียม ฝรั่งเศส ลักเซมเบิร์ก ไคลงนามให้สัตยาบัน
แล้ว

ที่กล่าวมาเป็นการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายสารบัญญัติ ซึ่งวางหลักเกณฑ์
ความรับผิดของผู้ผลิตสินค้า แต่ก็ยังมีการดำเนินงานเกี่ยวกับกฎหมายวิธีสบัญญัติซึ่งจะกำหนดถึงการ
บังคับใช้กฎหมายและขอบเขตอำนาจศาลของประเทศที่มีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องในคดีความรับผิดในการ
ผลิตและการจำหน่ายสินค้า คือ มีการประชุมระหว่างประเทศที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ในปี
1973 จัดตั้งคณะกรรมการร่างสนธิสัญญา Draft Convention on the Law Applicable
to Product Liability โดยมีศาสตราจารย์ Georges Van Hake นักกฎหมายผู้ชื่อเสียง
ชาวเบลเยียมเป็นประธานกรรมการ และร่างนี้จะมีบางรัฐลงนามแล้วตั้งแต่ปี 1973 แต่ยังไม่
มีรัฐใดให้สัตยาบันรับรอง²

ที่สำคัญอีกระดับหนึ่งคือได้มีการประชุมอภิปรายและพิจารณาเกี่ยวกับหลักการของความ
รับผิดในการผลิตและการจำหน่ายสินค้า ใน the first World Congress on Product
Liability ซึ่งมีขึ้นในกรุงลอนดอน ระหว่างวันที่ 20-21 มกราคม 1977 ผลจากการประชุม

1

Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading,
p. 104 ; Smith, and Swann, Protecting the Consumer: An Economic and
Legal Analysis, p.206 ; Hannappel, "La responsabilité civile du
manufacturier en droit comparé," McGill Law Journal 25(3)(1980):
380-381. 2

Tower, "The Issue of Product Liability in America and
European Law," In Comparative Law Yearbook, Vol.1., pp.35-59. Edited
by The Center for International Legal Studies, p.45 ; Willis M. Reese,
"Draft Convention on the Law Applicable to Products Liability," The
American Journal of Comparative Law 21(Winter 1973):149.

ก่อให้เกิดข้อเสนอนี้แนวทางเกี่ยวกับ products Liability มากมาย¹

ในการศึกษาถึงกฎหมายของยุโรปเกี่ยวกับความรับผิดในการผลิตและการจำหน่ายสินค้านั้น เนื่องจากกฎหมายของแต่ละประเทศต่างก็มีหลักกฎหมายตามแนวความคิดที่เหมาะสมกับสภาพ สภาวะต่าง ๆ ของประเทศตน จึงย่อมมีความแตกต่างกันในหลายหลักการ แม้จะมีกฎหมายของบางประเทศที่มีอิทธิพลต่อกฎหมายของประเทศอื่น ๆ บ้าง เช่น กฎหมายแพ่งฝรั่งเศสมีอิทธิพลต่อกฎหมายของเบลเยียมและลักเซมเบอร์กอย่างมาก และมีอิทธิพลต่อหลักกฎหมายบางประการของเนเธอร์แลนด์ กฎหมายเยอรมันก็มีบทบาทสำคัญต่อกฎหมายหนี้ของสวิสอยู่มาก ส่วนกฎหมายอังกฤษก็มีบทบาทต่อกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบ common law เช่น ไอร์แลนด์ แต่ก็ยังเป็นการยากที่จะกล่าวถึงรายละเอียดของกฎหมายของแต่ละประเทศโดยเฉพาะเจาะจงได้ ผู้เขียนจึงจะกล่าวถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความรับผิดในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าตามกฎหมายของยุโรปนี้เฉพาะที่สำคัญ ๆ ทั้งหลักความรับผิดในทางสัญญาและความรับผิดในทางละเมิด และแนวทางของหลักกฎหมายความรับผิดแก่บุคคล ทั้งนี้โดยจะเน้นถึงประเทศยุโรปตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ และสำหรับยุโรปตะวันออกซึ่งยังเป็นประเทศที่มีลัทธิการปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์จะได้อ้างถึงเฉพาะหลักกฎหมายความรับผิดที่เป็นอยู่ในสหภาพโซเวียตซึ่งเป็นต้นแบบของประเทศคอมมิวนิสต์ในยุโรปทั้งหลาย ส่วนประเทศอังกฤษนั้นได้อ้างถึงหลักกฎหมายเรื่องนี้โดยละเอียดแล้วจึงจะไม่กล่าวถึงอีก สุดท้ายจะได้อ้างถึงรายละเอียดบางประการของ Draft Directive ของคณะกรรมการการประชาคมเศรษฐกิจยุโรป และร่างสนธิสัญญาของคณะมนตรีแห่งยุโรปด้วย

¹

Tower, "The Issue of Product Liability in America and European Law," In Comparative Law Yearbook, Vol.1,pp.35-59. Edited by The Center for International Legal Studies, pp. 35-36.

²

Hannappel, "La responsabilité civile du manufacturier en droit comparé," McGill Law Journal 25(3)(1980):375-376.

ความรับผิดในทางสัญญา

ในขอบเขตความรับผิดในทางแพ่งในการผลิตและการจำหน่ายสินค้า ไม่มีบทบัญญัติ
กฎหมายของประเทศใดในยุโรปที่บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นพิเศษ ต้องอาศัยหลักกฎหมายทั่วไป
 ที่เกี่ยวกับความรับผิด โคนแก หลักกฎหมายความรับผิดในทางสัญญาและหลักกฎหมายความรับผิด
 ในทางละเมิด เมื่อสันนิษฐานว่าคำวินิจฉัยให้ผู้ชายรับผิดในทางสัญญาหรือในทางละเมิดและให้
 ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายอื่น ๆ ที่ตนมิได้มีความสัมพันธ์ตามสัญญาควรมีความรับผิดในทางละเมิดได้ ส่วนผู้บริโภค
 หรือบุคคลใดที่มิได้เป็นผู้ซื้อสินค้าจากผู้ขาย ไม่มีความสัมพันธ์ตามสัญญากับจำเลยคนใดเลย เช่น
 ก็สามารถกำหนดคำวินิจฉัยให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้ารับผิดได้เฉพาะในทางละเมิดเท่านั้น แต่สำหรับ
กฎหมายฝรั่งเศสมีกฎเกณฑ์พิเศษ "non-cumule" ซึ่งมีหลักว่าห้ามผู้ซื้อมิได้กำหนดคำวินิจฉัยความรับผิด
 ในทางละเมิดหากกรณีมีสัญญาระหว่างกัน จึงตามกฎหมายฝรั่งเศสผู้ซื้อสินค้าจากผู้ขายจะเกี่ยว-
 ยากแก่ไขความเสียหายที่เกิดจากสินค้าได้โดยเรียกร้องให้ผู้ชายรับผิดในทางสัญญาเท่านั้น จะคำวินิจฉัย
 คุกในทางละเมิดไม่ได้¹

ที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางสัญญานั้น ตามกฎหมาย ฝรั่งเศส เบลเยียม ลักเซมเบิร์ก
 อิตาลีได้กำหนดความรับผิดไว้แก่ผู้ชายสินค้าต้องรับผิดตามคำรับประกันสินค้าของตน เกี่ยวกับความ
 จำรุกบกพร่องที่ซ่อนเร้นของสินค้า โดยไม่คำนึงว่าผู้ชายใดถึงความจำรุกบกพร่องนั้นหรือไม่
 แม้ผู้ชายไม่ถึงความจำรุกบกพร่องก็ต้องรับผิด ต้องชดเชยคนราคา และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการซ่อม
 ซ่อมโดยครึ่งให้แก่ผู้ซื้อ แต่ความจำรุกบกพร่องอันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภคต้องมีอยู่จนกว่า ผู้ชายซึ่ง
 ผู้ซื้อต้องเป็นผู้พิสูจน์ถึงความมีอยู่ของความจำรุกบกพร่องดังกล่าว แต่ผู้ชายไม่สุจริต โดยรู้งถึง
 ความจำรุกบกพร่องของสินค้าแล้วยังขายต่อไปเมื่อ ผู้ชายยอมจะตอบรับผิดชดเชยค่าสินไหมทดแทน

1

Henry P. de Vries, Civil Law and the Anglo-American Lawyer: A Case-Illustrated Introduction to Civil Law Institutions and Method (Dobis Ferry, New York: Oceana Publications, 1976), p.309; Haanappel, "La responsabilité civile du manufacturier en droit comparé," McGill Law Journal 25(3)(1980):371; Lyssec, "France," In Product Liability in Europe, pp.55-67. Comp. by The Association Européenne d' Etudes Juridiques et Fiscales, p.55.

ความเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดแก่ผู้ซื้อเพราะความชำรุดบกพร่องของสินค้าควย¹ และผล
จากคำพิพากษาของศาลสูงฝรั่งเศสและศาลสูงเบลเยียม ไคววางแนวบรรทัดฐานว่า มีข้อ
สันนิษฐานว่าผู้ขายที่ประกอบการค้าเป็นอาชีพย่อมรู้ถึงความชำรุดบกพร่องที่ซ่อนเร้น
ของสินค้าเสมอ เพราะพอค่าที่ขายสินค้าในการประกอบธุรกิจของเขาให้แก่ผู้ซื้อมีหน้าที่

¹ตามประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส บทบัญญัติมาตรา 1641 กำหนดคำรับ-
ประกันของผู้ขายสำหรับความชำรุดบกพร่องที่ซ่อนเร้นซึ่งทำให้สินค้าไม่เหมาะสมสำหรับ
การใช้ตามที่ตั้งใจหรือทำให้เสื่อมคุณค่าในการใช้ ซึ่งผู้ซื้อยอมไม่ต้องการ หรือหากผู้ซื้อ
จะรับเอา ก็จ่ายราคาต่ำกว่าที่เขาไคร้เกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องดังกล่าว
มาตรา 1643 ผู้ขายต้องรับผิดชอบสำหรับความชำรุดบกพร่องที่ซ่อนเร้นแม้ว่าเขามีไคร้
เกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องนั้น เว้นแต่ได้กำหนดเงื่อนไขว่าเขาไม่รับประกันอย่างใด ๆ
เลยในกรณีเช่นนี้ มาตรา 1645 ผู้ขายที่รู้ถึงความชำรุดบกพร่องที่ซ่อนเร้นต้องรับผิด
นอกเหนือจากการคืนราคาสินค้า คือ ต้องรับผิดในความเสียหายทั้งหมดที่ผู้ซื้อได้รับ
มาตรา 1646 ผู้ขายที่ไม่รู้ถึงความชำรุดบกพร่องที่ซ่อนเร้นรับผิดชอบเฉพาะสำหรับราคา และ
ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการซื้อขายโดยตรง

ในทำนองเดียวกันกับบทบัญญัติกฎหมายฝรั่งเศส ตามกฎหมายอิตาลี มาตรา
1490, 1492 และ 1494 คุ้ได้จาก Mario Beltramo: Giovanni E. Longo; and
John Henry Herryman. The Italian Civil Code (Dobbs Ferry, New York:
Oceana Publications, 1969), p.379 และตามกฎหมายเบลเยียม มาตรา 1641 คุ้
Denys, "Belgium," In Product Liability in Europe, pp.29-38. Comp. by
The Association Européenne d' Etudes Juridiques et Fiscales, p.29.

แต่สำหรับความชำรุดบกพร่องที่ปรากฏชัดแจ้งนั้นผู้ขายยอมไม่ตองรับผิดชอบ
แต่อย่างใด ทั้งนี้ตามมาตรา 1642 กฎหมายฝรั่งเศส จาก Vries, Civil Law
and the Anglo-American Lawyer: A Case- Illustrated Introduction to
Civil Law Institutions and Method, p.340, และมาตรา 1642 กฎหมาย
แพ่งเบลเยียมและมาตรา 1491 กฎหมายแพ่งอิตาลี (คุ้ได้จากหนังสือตามที่กล่าวมาแล้ว)

²
Leyessec. "France," In Product Liability in Europe, pp.
55-67. Comp. by The Association Européenne d' Etudes Juridiques et
Fiscales, 56 ; Vries, Civil Law and the Anglo-American Lawyer: A
Case-Illustrated Introduction to Civil Law Institutions and

จะกองตรวจสอบคนหาว่าสินค้านี้ไม่มีความชำรุดบกพร่อง ดังนั้นถ้าสินค้าชำรุดบกพร่องก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ซื้อ ผู้ขายที่ประกอบการค้าเป็นอาชีพย่อมต้องรับผิดชอบผู้ซื้อในความเสียหายที่เขาได้รับ โดยต้องคืนราคาและค่าใช้จ่ายในการซื้อขายรวมทั้งชดเชยค่าสินไหมทดแทนความเสียหายอันแก่ผู้ซื้อด้วย สำหรับกฎหมายฝรั่งเศส ข้อสันนิษฐานนี้เป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดไม่ว่าจะโต้แย้งได้ ผู้ขายไม่สามารถปลดเปลื้องความรับผิดชอบของตนโดยอ้างว่าตนไม่รู้หรือไม่สามารถตรวจตราทดสอบใหญ่ถึงความชำรุดบกพร่องนั้นได้ ส่วนเบลเยียมยังอนุญาตให้จำเลยพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานนี้เพื่อหลุดพ้นจากความรับผิดได้โดยพิสูจน์ว่าจำเลยได้ใช้ความระมัดระวังและความรู้ความสามารถทั้งหมดเท่าที่จะทำได้ในการตรวจสอบและค้นหาความชำรุดบกพร่องนั้นแล้วแต่ไม่สามารถรู้ถึงความชำรุดบกพร่องนั้นได้ ในเรื่องนี้กฎหมายเบลเยียมเองได้เสนอแนะว่าสมควรเปลี่ยนแปลงหลักกฎหมายนี้เป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาด เพราะการที่ยอมให้จำเลยพิสูจน์หักล้างได้เช่นนี้ก็ก่อให้เกิดปัญหาที่ไม่เหมาะสมติดตามมาหลายประการ เนื่องจากมีหลักฐานที่ในการควบคุมคุณภาพ ตรวจสอบค้นหาความชำรุดบกพร่องของสินค้านี้ย่อมไม่เท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าภาคกิจการระมัดระวังใดสามารถทำอะไรเพียงใด โดยพิจารณาถึงความรู้ความชำนาญ เครื่องไม้เครื่องมือ และบุคคลากรในการดำเนินธุรกิจของเขา ผลตามมาก็คือ

(1) เมื่อนำที่ทดสอบและควบคุมคุณภาพขึ้นอยู่กับขนาดของกิจการ ผู้บริโภคก็จะซื้อสินค้าจากกิจการใหญ่ๆ โดยอัตโนมัติ เพราะเมื่อเกิดความเสียหายจะสามารถเรียกร้องให้ผู้นำขายชดเชยได้ง่ายกว่า กิจการขนาดใหญ่มีหน้าที่ใช้ความระมัดระวังตรวจสอบสินค้ามากกว่า เนื่องจากถือว่ามีเครื่องมือ เครื่องมือและบุคคลากรที่เชี่ยวชาญพร้อมกว่าร้านค้าเล็กๆ

(2) เนื่องจากรายละเอียดเกี่ยวกับหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจสอบคุณภาพสินค้าเป็นปัญหาข้อเท็จจริง จึงมีไต่สวนตามหลักเกณฑ์ที่ว่าแนวบรรทัดฐานคำพิพากษาศาลสูงต้องได้รับการถือตาม ในคดีหนึ่งการพิจารณาระดับความระมัดระวังในการตรวจสอบควบคุมอาจสูงมาก แต่ในอีกคดีหนึ่ง ควบคุมภายหลังจากกลับมีการขายในระบับที่ลดหย่อนไป เป็น

→ Method, p.341 ; Denys, "Belgium," In Product Liability in Europe, pp.29-38. Comp. by The Association Européenne d' Etudes Juridiques et Fiscales, p.29.

ความไม่แน่นอนของ case law ซึ่งมีตัวอย่างมาแล้วในหลายคดี จึงไม่มีหลักที่จะยึดถือไว้ เป็นปัญหาอย่างมากในการพิจารณาว่าแค่ไหนเพียงใดจึงจะถือว่าการทดสอบตรวจสอบถึงระดับ ที่เพียงพอแล้ว ต้องทดสอบมากเพียงใด บ่อยเพียงใด ต้องทดสอบสินค้าทุกชิ้นหรือไม่ การทดสอบ ความยุติธรรมเพียงพอหรือไม่ ในคดีที่มีข้อเท็จจริงอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันก็อาจพิจารณา วิจัยผลแตกต่างกัน ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง

(3) ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายย่อมไม่ได้รับความเป็นธรรมอย่างเท่าเทียมกัน แมกรที่ซื้อสินค้าอย่างเดียวกันไปใช้ไปบริโภค และเกิดความเสียหายเช่นเดียวกัน แต่เนื่องจาก คนหนึ่งซื้อจากร้านค้าเป็นกิจการขนาดใหญ่โต อีกคนหนึ่งซื้อจากร้านขายปลีกเล็ก ๆ ทั้งสองก็อาจไม่ ได้รับความเสียหายความเสียหายเช่นเดียวกันได้ การประเมินความรับผิดชอบของผู้จำหน่ายแตกต่างกันตามกรณี แล้วแต่ว่าผู้ขายเป็นกิจการขนาดใหญ่ เล็ก เพียงใด มีความรู้ความสามารถ เครื่อง ไม้เครื่องมือ หนักรงานที่จะทำการควบคุมตรวจสอบได้ก็เพียงใด¹

ส่วนลักแซมเบอร์กันก็ดำเนินการตามหลักการของฝรั่งเศส² ในประเทศเหล่านี้ ความรับผิดชอบของพ่อค้าผู้ประกอบการค้าเป็นอาชีพนับว่ามากกว่าในประเทศอื่น ๆ อาจกล่าวได้ว่าเป็นความผิดเด็ดขาดในทางสัญญา เพราะผู้ขายเช่นนี้ต้องรับผิดชอบโดยไม่คำนึงถึง ความผิดของผู้ขาย ๆ จะรู้หรือไม่รู้ถึงความชำรุดบกพร่องของสินค้าก็ตาม แต่ก็ยังถือไม่ได้ว่า เป็นความรับผิดชอบเด็ดขาดที่สมบูรณ์จริง ๆ (Absolute Liability, Genuine Strict Liability) เพราะผู้เคราะห์ร้ายที่ได้รับความเสียหายจากสินค้ายังคงต้องพิสูจน์ความมีอยู่ของ ความชำรุดบกพร่องในสินค้าและจะต้องเริ่มดำเนินคดีภายในช่วงเวลาสั้น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด³

¹ Denys, "Belgium," In Product Liability in Europe, pp.29-38. Comp. by The Association Européenne d' Etudes Juridiques et Fiscales, pp.30-32.

² Haanappel, "La responsabilité civile du manufacturier en droit compare," McGill Law Journal 25(3)(1980):375.

³ Leyssac, "France," In Product Liability in Europe, pp.55-67. by The Association Européenne d' Etudes Juridiques et Fiscales, pp56, 58-59.

ส่วนความประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 459¹ กำหนดว่าผู้ขายสินค้าต้อง
รับประกันสินค้าต่อผู้ซื้อเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องซึ่งจะลดหรือทำลายคุณค่าของสินค้าหรือความ
เหมาะสมสำหรับการใช้ตามธรรมดาหรือการใช้ตามที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้าในสัญญาและรับประกัน
เกี่ยวกับคุณภาพของสินค้า ถ้าฝ่าฝืนคำรับประกันเพราะ สินค้าชำรุดบกพร่องหรือคุณภาพไม่เป็นไป
ตามคำรับประกัน ผู้ขายก็จะต้องชดเชยราคาสินค้าคืน หรือลดราคาสินค้าแก่ผู้ซื้อ โดยทั่วไป
ผู้ขายไม่ต้องรับผิดในความเสียหายประการอื่นอันเป็นผลตามมาจากกรณีที่สินค้าชำรุดบกพร่อง
(consequential damage) ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อร่างกายหรือทรัพย์สินอื่น แต่อาจ
ต้องรับผิดถ้ามีคำรับประกันคุณภาพของสินค้าอย่างชัดแจ้งและมีโอกาสขายหรือผู้ขายใดคนใดหลอกลวง
โดยปกปิดความชำรุดบกพร่องของสินค้า² และในเคมมารัก ตามบทบัญญัติ -

¹ บทบัญญัติมาตราต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน คุไลจาก Chulalongkorn University, Faculty of Law, German Civil Code, First Book & Second Book (np., 2520)

² E:J: Cohn, ed., Manual of German Law, Vol. I. (London: The British Institute of International and Comparative Law, 1968), p.134 ; Gaemmerer, "Some Current Problems in the Civilian Law of Sale of Movables: Products Liability," In Aspects of Comparative Commercial Law: Sales, Consumer Credit, and Secured Transactions, pp.64-82. Edited by Ziegel, and Fester, p.76 ; Haanappel, "La responsabilité du manufacturier en droit comparé," McGill Law Journal 25(3)(1980):373 ; Rosener, and Jahn, "Germany," In Product Liability in Europe, pp.69-82. Comp. by The Association Européenne d' Etudes Juridiques et Fiscales, p. 79.

The Sale of Goods Act มาตรา 42-54¹ ได้กำหนดความรับผิดของซุ่ยขายสำหรับความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่ขาย และให้ซุ่ยขายสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายที่เกิดจากความชำรุดบกพร่องของสินค้าได้ แต่ความเสียหายที่จะได้รับการชดเชยตามบทกฎหมายซุ่ยขายนี้ย่อมไม่รวมถึงความเสียหายต่อร่างกายหรือทรัพย์สินอื่นใดของซุ่ยบริโภคนอกเหนือจากตัวสินค้าที่ขาย ซึ่งความเสียหาย เช่นนี้จะต้องดำเนินคดีเรียกร้องในทางละเมิดแทน ดังนั้น เห็นได้ว่าทั้งกฎหมายเยอรมันและเดนมาร์กจำกัดความรับผิดในทางสัญญาให้เกินไปได้เฉพาะต่อตัวสินค้าที่ชำรุดบกพร่องเท่านั้น ความเสียหายที่นอกเหนือจากนี้ซุ่ยจะเรียกร้องการเยียวยาโดยอาศัยความรับผิดในทางสัญญาไม่ได้ กฎหมายของสหภาพโซเวียตก็คล้ายคลึงกัน คือตามมาตรา 245 RSFSR Civil Code บัญญัติว่าคุณภาพของสินค้าที่ขายต่อซุ่ยบริโภคต้องเป็นไปตามความประสงค์ที่เคยปฏิบัติกันมา ถ้าสินค้ามีคุณภาพต่ำหรือชำรุดบกพร่อง กฎหมายก็ให้ซุ่ยบริโภคสิทธิเลือกการเยียวยาได้ 3 ประการใดประการหนึ่ง คือ

- (1) เรียกร้องการเปลี่ยนเอาสินค้าที่เหมาะสมในชนิดเดียวกันแทน
- (2) ลดราคาซื้อขายลงตามส่วน
- (3) ซุ่ยเยียวยาแก้ไขความชำรุดบกพร่องเอง หรือ
- (4) เลิกสัญญานั้นโดยชดเชยค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับตัวสินค้าต่อซุ่ย

โดยหลักแล้ว ความรับผิดตามสัญญาจะผูกพันเฉพาะบุคคลที่เป็นคู่กรณีในสัญญานั้นโดยตรง คือ ระหว่างซุ่ยขายกับซุ่ยซื้อเท่านั้น ผู้ที่จะต้องรับผิดตามสัญญาในความเสียหายที่เกิดขึ้น

1

Borge Dahl, "Denmark, " In Product Liability in Europe, pp. 39-53. Comp. by The Association Européenne d' Etudes Juridiques et Fiscales, p.39.

2

Darby, "Products Liability in the Soviet Union, " The International Lawyer 11(1)(Winter 1977):182-184. กฎหมายเชโกสโลวาเกียและเยอรมันตะวันออก ก็มีบัญญัติในทำนองเดียวกันนี้ รายละเอียดดูได้จาก George E. Glos, "The Czechoslovak Law of Sale," Review of Socialist Law 4(2)(June 1978) :111-112 ; A.K.R. Kiralfy, "The Civil Code of the German Democratic Republic, " Review of Socialist Law 5(1)(March 1979):82.

จากสินค้าก็เฉพาะแต่ผู้ชายสินค้าให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง อาจเป็นผู้ชายปลีก ผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายก็ได้ แต่ส่วนมากผู้ผลิตมิได้ขายสินค้าให้กับผู้บริโภคโดยตรง ดังนั้นการที่จะดำเนินคดีให้ผู้ผลิต ซึ่งมีได้มีความสัมพันธ์กับผู้เสียหายเลยต้องรับผิดชอบในทางสัญญาโดยตรงจึงเป็นไปได้ สำหรับผู้ชายเองก็รับผิดชอบเฉพาะต่อผู้ซื้อสินค้าที่มีความสัมพันธ์ตามสัญญากับเขานั้น ไม่ขยายไปถึงบุคคลที่สาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายฝรั่งเศสที่บังคับหลัก non-cumule ดังกล่าวยอมแบ่งแยกกรณีผู้เสียหายเป็นผู้ซื้อหรือเป็นบุคคลที่สามอย่างชัดเจน ถ้าเป็นผู้ซื้อก็ดำเนินคดีให้รับผิดชอบตามคำรับประกันสินค้าในทางสัญญา ถ้าเป็นบุคคลที่สามก็ต้องอาศัยกฎหมายที่ทั่วไปในทางละเมิดตาม มาตรา 1382 Code Civil ดำเนินคดีให้รับผิดชอบในทางละเมิด ไม่สามารถดำเนินคดีให้ผู้ชายรับผิดชอบในทางสัญญาของตนได้ แต่กฎหมาย privity rule นี้ซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลผู้มีสิทธิเรียกร้องการเยียวยา และที่เกี่ยวกับบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ ได้อนคลายไปบ้างในบางประเทศ ในเยอรมัน ได้มีความพยายามที่จะขยายความคุ้มครองนี้ไปสู่ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจาก สินค้าชำรุดบกพร่อง โดยจะให้ถือว่าผู้บริโภคเป็นบุคคลที่สามผู้รับประกัน หรือถือว่าเป็นกรณีที่ตัวแทนของผู้บริโภคซื้อสินค้าในนามของตัวการที่ไม่เปิดเผยชื่อ ยอมสามารถเรียกร้องค่าเสียหายสำหรับความเสียหายของตัวการที่เกิดจากสินค้าชำรุดบกพร่องได้ แม้ว่าตัวการจะมีได้เป็นผู้สัญญาซื้อขายก็ตาม แต่ไม่มีหลักทฤษฎีใดใน 2 ทฤษฎีนี้สามารถแก้ไขปัญหาคำได้อย่างเหมาะสมเลย และไม่ได้รับการยอมรับโดยศาล the Bundergerichtshof แต่ที่ได้รับการยอมรับก็กรณีพิเศษเป็นการที่ case law ขยายหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบในคดีที่บุคคลหนึ่งได้ซื้ออาหารบำรุงสำหรับญาติของเขาที่ป่วย ซึ่งมีคำรับประกันชัดเจน ศาลก็วินิจฉัยให้ความคุ้มครองตามสัญญาแก่ผู้ป่วยได้ แต่ case law เช่นนี้มีผลจำกัดเฉพาะสำหรับผู้ซื้อของผู้ซื้อของรับผิดชอบ (สมาชิกในครอบครัวหรือลูกจ้างในกิจการของผู้ซื้อ) ดังนั้นผลของสัญญาที่จะให้ความคุ้มครองให้การเยียวยาแก่บุคคลภายนอกจึงน้อยเต็มที และกฎหมายเยอรมันก็ไม่อนุญาตให้ผู้ซื้อสินค้าจากผู้ขายเรียกร้องให้ผู้ผลิตรับผิดชอบในทางสัญญาได้ แม้จะมีคำพิพากษาของศาลบางเรื่องที่มีแนวโน้มอนุญาตก็ได้รับการต่อต้านและผู้บริโภคก็ไม่สามารถอาศัยความรับผิดชอบในทางสัญญาได้แม้ในกรณีผู้ผลิตได้โฆษณาเกี่ยวกับสินค้าต่อผู้บริโภคโดยตรงและผู้บริโภคซื้อสินค้าจากพ่อค้าที่ไม่มีชื่อเพราะเชื่อถือในคำแถลงแสดงของ

ผู้ผลิตก็กล่าวก็ตาม¹ ในทางตรงกันข้าม กฎหมายเดนมาร์กนั้นถือว่าค่าโฆษณา การแสดง
 ทัศนคติในฉลากสินค้าของผู้ผลิตก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในทางสัญญาระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภคแล้ว
 เพราะผู้ผลิตได้ให้คำรับประกันอย่างชัดเจนรับรองความปลอดภัยของสินค้า เป็นข้อสัญญาฝ่ายเดียว
 (Unilateral Promise) ผู้พันตนเองให้ของชดเชยให้การเยียวยาในความเสียหายของ
 ผู้บริโภคที่เกิดจากสินค้า แต่ทั้งนี้คำรับประกันนั้นต้องชัดเจน ไม่เคลือบคลุม² สำหรับเนเธอร์แลนด์
 นั้น ตามร่างกฎหมายลักษณะหนี้ฉบับใหม่ ความตามบทบัญญัติมาตรา 1401³ ได้กำหนดความ
 รับผิดชอบของผู้ผลิตที่มีต่อผู้บริโภคด้วย และโดยไม่ว่าผู้ผลิตรู้ถึงความชำรุดบกพร่องของสินค้าหรือไม่
 ไม่ก็ตามก่อนรับผิดเสมอ และแม้ร่างกฎหมายฉบับนี้ยังมีได้บังคับไว้เพราะรอคอยการดำเนินงาน
 ขององค์การร่วมของยุโรปเกี่ยวกับความรับผิดในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าอยู่ก็ตาม แต่ก็แสดง
 ให้เห็นถึงแนวโน้มของหลักกฎหมายเรื่องนี้ในเนเธอร์แลนด์ก็พอสมควร

ความรับผิดในทางสัญญาของผู้ผลิตหรือจำหน่ายสินค้าน่าจะมีการยกเว้นความรับผิดไว้
 ล่วงหน้าได้ที่เรียกว่า exemption clause, disclaimer clause ซึ่งจะมีผลให้ผู้ผลิตหรือ
 ผู้ขายไม่ต้องรับผิดตามคำรับประกันสินค้าหรือตามข้อสัญญาใด ๆ ผู้บริโภคแม้เป็นผู้ซื้อก็จะได้
 รับการเยียวยาในทางสัญญา แต่มีหลักกฎหมายของประเทศที่ยกเว้นผลของ exemption clause

¹ Caemmerer, "Some Current Problems in the Civilian Law of
 Movables: Products Liability," In Aspects of Comparative Commercial
 Law: Sales, consumer Credit and Secured Transactions, pp.64-82. Edited
 by Ziegel, and Fester, pp.76-78.

² Dahl, "Denmark." In Product Liability in Europe, pp.39-53.
 Comp. by The Association Européenne d' Etudes Juridiques et Fiscales,
 pp.41.

³ ดังที่กล่าวมาแล้วในหน้า 138 .

นัยสำคัญ คือ ฝรั่งเศสถือว่า exemption clause ไม่มีผลในกรณีผู้ขายเป็นผู้ประกอบการ
 คาเป็นอาชีพ เพราะตามหลักกฎหมาย garantie des vices cachés ผู้ผลิตหรือผู้จำ-
 หน่ายถูกสันนิษฐานว่ารู้ถึงความชำรุดบกพร่อง ดังนั้นยอมเป็นไปไม่ได้ที่เขาจะจำกัดหรือยกเว้น
 ความรับผิดของเขาสำหรับความชำรุดบกพร่องนั้น แต่ตามหลักกฎหมายของประเทศอื่น ๆ
 exemption clause ย่อมมีผลเป็นการยกเว้นความรับผิดได้ มีบางกรณีเท่านั้นที่เป็นข้อยก
 เว้น คือ ข้อยกเว้นหรือยกเว้นความรับผิดยอมไม่มีผลต่อบุคคลที่สาม หรือข้อยกเว้นความรับผิด
 ของผู้ขายที่กระทำความผิดโดยจงใจ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือฉ้อฉลหลอกลวง
 หรือไม่สุจริต² และยังมีกรณีพิเศษในกฎหมายของแต่ละประเทศ เช่น ในกฎหมายอิตาลี
 exemption clause ย่อมเป็นโมฆะถ้ายกเว้นหน้าที่ตามบทกฎหมายเกี่ยวกับรัฐประศาสน์

1

Leyssac, "France," In Product Liability in Europe, pp.55-67.

Comp. by The Association Europeenne d' Etudes Juridiques et Fiscales,
 pp.59-60.

2

Denys, "Belgium," In Product Liability in Europe, pp.29-38.

Comp. by The Association Europeenne d' Etudes Juridiques et Fiscales,
 p.33 ;Dahl, "Denmark," In Product Liability in Europe, p.46 Beekhuis,

"The Netherlands," In Product Liability in Europe, p.92 ; Ughi, and

Delbuc, "Italy," In Product Liability in Europe, pp.84-85 ;Rosener, and

Jahn, "Germany," In Product Liability in Europe, p. 71.

และการจำกัดความรับผิดไว้ในคำเตือนหรือคำแนะนำเกี่ยวกับสินค้าขอมไม่มีผล¹ ตามกฎหมาย
เนเธอร์แลนด์ ขอยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดจะไม่มีผลถ้าขัดต่อที่ธรรมเนียมอันดี² กฎหมายเคน-
นาร์กไม่ว่า¹ exemption clause เป็นข้อต่อสู้ในคดีซึ่งผู้กรณินมีใ้ได้อยู่ในฐานะที่มีอำนาจ
ครอบงำหรือเทียมกันอย่างเป็นธรรม³ สำหรับเยอรมันนั้น การยกเว้นหรือปฏิเสธความรับผิดบน
ฉลากหรือหีบห่อของสินค้าขอมไม่มีผล และศาลเยอรมันมีแนวโน้มที่จะตีความผลของข้อกำหนดยกเว้น
เช่นนี้⁴ อย่างเคร่งครัด

1

มาตรา 1229 Civil Code จาก Beltramo; Longo; and Herrymann,
The Italian Civil Code, p.324.

2

Beekhuis, "The Netherlands," In Product Liability in Europe, p.92.

3

Dahl, "Denmark," In Product Liability in Europe, p.46.

4

Rosener, and Jahn, "Germany," In Product Liability in Europe, p.71 ; Cammerer, "Some Current Problems in the Civilian Law of Sales of Movables: Products Liability," In Aspects of Comparative Commercial Law: Sales, Consumer Credit, and Secured Transactions, pp. 69-82. Edited by Ziegel, and Fester, pp.78-81.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความรับผิดในทางละเมิด

โดยทั่วไปในกรณีสินค้าชำรุดบกพร่อง การเรียกร้องให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรับผิดจะอาศัยทฤษฎีละเมิด เพราะบุคคลที่ได้รับความเสียหายส่วนมากไม่มีความสัมพันธ์ในทางสัญญากับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย ตามทฤษฎีละเมิด¹ ผู้ผลิตหรือจำหน่ายจะต้องรับผิดสำหรับความประมาทเลินเล่อมิได้ใช้ความระมัดระวังที่สมควรจะต้องใช้ในการผลิตหรือการจำหน่าย ทำให้สินค้าชำรุดบกพร่องก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคหรือบุคคลใด ๆ ความรับผิดขยายไปถึงบุคคลที่ได้รับความเสียหายทุกคน ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์ตามสัญญากับผู้ผลิตหรือจำหน่ายหรือไม่ก็ตาม อาจเป็นผู้บริโภค ผู้บริโภค ผู้ใช้สินค้า สมาชิกในครอบครัวหรือลูกจ้างหรือเพื่อน ของผู้บริโภค และยังรวมถึงบุคคลภายนอก (bystanders) ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้า เช่น บุคคลภายนอกได้รับอันตรายจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นเพราะความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ หรือบุคคลภายนอกได้รับอันตรายจากการระเบิดของเครื่องกลไกต่าง ๆ บุคคลเช่นนี้ย่อมสามารถดำเนินคดีต่อผู้ผลิตผู้จำหน่ายได้ และไม่จำเป็นว่าความเสียหายต้องเกิดจากสินค้าที่เป็นอันตรายโดยสภาพ เพื่อที่จะให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากสินค้า ผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ให้ได้ใน 3 ประการคือ

¹ ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันมาตรา 823, ฝรั่งเศส มาตรา 1381, อิตาลี มาตรา 2043 และ RSFSR Civil Code ของสหภาพโซเวียต มาตรา 444 และดู Cohn, ed, Manual of German Law, pp.156-157 ;Vries, Civil Law and The Anglo-American Lawyer:A Case-Illustrated Introduction to Civil Law Institutions and Method, p.336 ;Dahl, "Denmark," In Product Liability in Europe,p.84 ; Beckhuis, "The Netherlands," In Product Liability in Europe, p.92.

² Denys, "Belgium," In Product Liability in Europe, p.33 ; Rosener, and Jahn, "Germany," In Product Liability in Europe, p.72 ; Beckhuis, "The Netherlands, " In Product Liability in Europe, p.93.

1. ความเสียหายของใจทก
2. ความเสียหายเกิดจากสินค้าชำรुकบกพรอง
3. ความชำรुकบกพรองเกิดจากความประมาทเลินเลอของจำเลย

ในเรื่องความเสียหายที่สามารถเรียกร้องได้ในคดีความรับผิดในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าโดยอาศัยทฤษฎีละเมิดนั้นเช่นเดียวกับคดีละเมิดอื่น ๆ คืออาศัยหลักความรับผิดในทางละเมิดทั่วไป มิได้มีกฎหมายที่บังคับในคดีความรับผิดเกี่ยวกับสินค้าโดยเฉพาะแต่อย่างใด แต่ที่พอสรุปหลักเกณฑ์ได้ว่า ต้องเป็นความเสียหายที่ไ้รับจริง ๆ และเป็นผลโดยตรงจากความประมาทเลินเลอก่อให้เกิดสินค้าชำรुकบกพรองเมื่อนั้นตราย เช่น สินค้าที่ชำรुकบกพรองนอกจากจะก่อความเสียหายต่อตัวสินค้าเองหรือต่อร่างกายของผู้ใช้แล้วยังอาจทำความเสียหายแก่ตึก สิ่งก่อสร้าง หรือสินค้าอื่นที่เก็บไว้ในสต็อกของผู้ผลิตสินค้าที่ชำรुकบกพรองนั้นได้ และยังสามารถมีความเสียหายเป็นผลจากการผลิตหุคขณะกั ฆาตผลกำไรด้วยก็ได้ ในส่วนความเสียหายต่อร่างกายและทรัพย์สินของผู้บริโภคหรือบุคคลใด ๆ ทุกประเทศมีหลักกฎหมายที่ป้องกันความเสียหายดังกล่าวนี้สามารถเรียกร้องได้อย่างแน่นอน และความเสียหายต่อร่างกายนั้นค่าเสียหายที่จะชดใช้เป็นไปไ้ทั้งต่อความเสียหายที่กิดเป็นตัวเงินได้ (pecuniary loss) เช่น ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลทั้งหมด ค่าที่ตองชดชวยชดชวยเพราะไม่สามารถประกอบการทำงาน ความสูญเสียรายไ้ที่คาดหวังในอนาคตหนึ่งแน่นอน หรือต่อความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน เช่น ค่าแห่งความสูญเสียความสามารถ ความเจ็บปวดและทุกขุทรมานทั้งกายและใจ (pain

1

Darby, "Products Liability in the Soviet Union," The International Lawyer 11(1)(Winter 1977):184 ; Rosener, and Jahn, "Germany," In Product Liability in Europe, pp.75-77 ; Beekhuis, "The Netherlands," In Product Liability in Europe, pp.95-96 ; Dahl, "Denmark," In Product Liability in Europe, pp.46-47 ; Ughi, and Delbue, "Italy," In Product Liability in Europe, pp.86-87; Commerer, "Some Current Problems in the Civilian Law of Sale of Movables: Products Liability," In Aspects of Comparative Commercial Law: Sales, Consumer Credit, and Secured Transactions, pp.64-82. Edited by Ziegel, and Fester, p.64.

(and suffering) เป็นต้น แต่ความสูญเสียในทางเศรษฐกิจ (economic loss) หรือความสูญเสียทางการค้า (commercial loss) เช่น ความสูญเสียในคุณค่าของสินค้าตัวเอง ความสูญเสียผลกำไร หรือความสูญเสียค่าสินไหมทดแทนที่เจ้าของหรือผู้ควบคุมดูแลสินค้าที่ชำรุด บกพรองไต่จายให้แก่บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าไปความเสียหายเหล่านี้สามารถ เรียกร้องได้เฉพาะกรณีที่เป็นผลต่อเนื่องจากความเสียหายต่อร่างกายหรือทรัพย์สินเท่านั้น นอกเหนือจากกรณีขอมเรียกร้องไม่ได้ แต่ผู้จะสามารถเรียกร้องได้ในการดำเนินคดีให้รับผิดชอบในทางสัญญา ความเสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายได้เหล่านี้จะต้องเป็นผลจากความชำรุดบกพรองของสินค้า ซึ่งผู้เสียหายที่เรียกร้องจะต้องพิสูจน์ถึงความมีอยู่ของความชำรุดบกพรองในสินค้า และที่จะถือว่าสินค้าชำรุดบกพรองอันจะก่อให้เกิดผลหรือจำหน่ายต้องรับผิดชอบหลักการพิจารณาของแต่ละประเทศไม่เหมือนกันทั้งหมดเนเธอร์แลนด์มีหลักว่า สินค้าชำรุดบกพรองถ้าไม่ถึงระดับมาตรฐานของสินค้าชนิดนั้นที่ผู้ซื้อต้องการ¹ ฝรั่งเศสนั้นไต่แบ่งเป็น กรณีความชำรุดบกพรองในตัวสินค้าเองเพราะว่าบกพรองในขบวนการผลิต และอีกกรณีหนึ่งเป็นความบกพรองในขั้นตอนการจำหน่าย แม้อผลิตจะได้ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีแล้วแต่อาจบกพรองในการให้คำเตือนคำแนะนำในการใช้สินค้าไม่เพียงพอ หรือบกพรองในการเก็บรักษาหรือบรรจุหีบห่อสินค้าก็เป็นได้² สำหรับหลักกฎหมายเยอรมัน³ ถือว่าสินค้าชำรุดบกพรองถ้ามีคุณภาพไม่ถึงมาตรฐานทางการค้าและสินค้าบกพรอง

¹ Beekhis, "The Netherlands," In Product Liability in Europe, pp. 91-100. Comp. by The Association Européenne d' Etudes Juridiques et Fiscales, p.93.

² Leyssac, "France," In Product Liability in Europe, pp.60-62.

³ Caemmerer, "Some Current Problems in Civilian Law of Sale of Movable: Products Liability," In Aspects of Comparative Commercial Law: Sales, Consumer Credit, and Secured Transactions, pp.64-82. Edited by Ziegel, and Fester, pp.70-73 ;Rosener, and Jahn, "Germany," In Product Liability in Europe, p.72.

นี้เป็นอันตรายมากกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ในทางปฏิบัติได้แบ่งความชำรุดบกพร่องเป็น 4 ประเภท ได้แก่

(1) บกพร่องในการออกแบบ เป็นความบกพร่องที่เกิดขึ้นในการออกแบบสินค้าหรือกรรมวิธีการผลิตที่ไม่ได้มาตรฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นอยู่ในเวลานั้นกรณีบกพร่องเช่นนี้จะพบว่าสินค้าชนิดที่ผลิตตามแบบนั้นย่อมจะชำรุดบกพร่องทั้งหมด

(2) บกพร่องในการผลิต เป็นความบกพร่องในขั้นตอนการผลิต ซึ่งสินค้าชนิดนั้นบางชิ้นเท่านั้นที่บกพร่องไม่มีคุณภาพพหุเท่าเทียมกับสินค้าชนิดอื่น ๆ ส่วนใหญ่ที่ผลิตจากแบบเดียวกันกรรมวิธีเดียวกัน สินค้าที่ชำรุดบกพร่องเช่นนี้เรียกว่า "escapee" หรือ "Ausseisse" สาเหตุความบกพร่องอาจเป็นเพราะเทคนิคหรือการทำงานของลูกจ้างในการผลิตล้มเหลวหรือเป็นเพราะความบกพร่องของเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตทำให้ไม่สามารถควบคุมคุณภาพของสินค้าได้ และมี escapee ปะปนอยู่ในบรรดาสินค้าที่นำออกจำหน่ายในท้องตลาด ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบสำหรับความชำรุดบกพร่องเช่นนี้ และไม่สามารถโต้แย้งเพื่อโทษความรับผิดชอบโดยอ้างว่าเป็นการกระทำของลูกจ้างของตน

(3) บกพร่องเกี่ยวกับการให้คำเตือนคำแนะนำในการใช้สินค้า ผู้ผลิตหรือจำหน่ายมีหน้าที่จะต้องให้คำเตือนเกี่ยวกับอันตรายของสินค้า และคำแนะนำในการใช้สินค้าให้ปลอดภัย เช่น กรณีเครื่องจักรมีอันตรายเมื่อทำงานอย่างรวดเร็วเกินควร หรือสินค้าบางอย่างมีความไวไฟสูงมาก หน้าที่นั้นนอกจากเป็นในการใช้สินค้าตามที่ตั้งใจแล้วยังรวมถึงการใช้สินค้าที่ไม่เป็นไปได้อีก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ที่เป็นอันตราย สินค้าบางชนิดไม่อาจใช้กับบุคคลบางประเภท เช่น ไม่อาจใช้กับเด็ก ทารก สตรีมีครรภ์ หรือผู้ที่เป็นโรคหัวใจ เป็นต้น กรณีนี้ผลแห่งอันตรายไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ ผู้ผลิตหรือจำหน่ายก็ควรให้คำเตือนเกี่ยวกับอันตราย และระบุถึงข้อห้ามอย่างชัดเจน คำเตือนและคำแนะนำทุกกรณีต้องชัดเจน สามารถเข้าใจได้ และเพียงพอ มิเช่นนั้นแล้วจะถือว่าสินค้ามีความชำรุดบกพร่อง

(4) defect in development เป็นความบกพร่องเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาความรู้ความสามารถในทางเทคนิคและวิชาการ ความชำรุดบกพร่องที่มีอยู่ไม่สามารถค้นพบได้หรือคาดเห็นได้โดยอาศัยความรู้ในทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีอยู่ในเวลาผลิตสินค้านั้น กรณีเช่นนี้ ได้แก่ สินค้าประเภท ยา วัคซีน เคมีภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เคมีภัณฑ์ที่ใช้รักษาอาหาร ส่วนมากเป็นสินค้าประเภทใหม่ ๆ สินค้าทดลอง กรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นความบกพร่องอันผู้ผลิต

หรือจำหน่ายจะต้องรับผิดชอบแต่ประการใด และหากให้รับผิดชอบก็จะก่อความกระทบกระเทือนต่อกิจการอุตสาหกรรมและการค้าเกี่ยวกับสินค้าประเภทเหล่านี้อย่างมาก ในเยอรมันมีคดีที่สำคัญมากเกี่ยวกับยาระงับประสาท Thalidomide หรือที่เรียกว่า Contergan ที่มีผลอันตรายต่อระบบประสาทและต่อการเจริญเติบโตของทารกในครรภ์ซึ่งทำให้พิการไม่สมประกอบได้ ในกรณีนี้ศาลวินิจฉัยว่าบุคคลที่ปฏิบัติงานในขั้นตอนการผลิตของบริษัทโคโรหรือควรรู้ได้ว่ายาที่ส่งออกไปจำหน่ายในท้องตลาดนั้นเป็นอันตราย ซึ่งมีการลงโทษในทางอาญาแต่ยังไม่มีการวินิจฉัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางแพ่ง แม้กระนั้นนักกฎหมายก็เห็นว่าในกรณีนี้สมควรที่ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบ โดยถือตามหลักเกณฑ์ บกพร่องในการออกแบบ หรือบกพร่องในขั้นตอนการแนะนำในการใช้สินค้า

แม้ว่าโดยหลัก ความบกพร่องเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาความรู้ดังกล่าวนี้ไม่อาจถือว่าเป็นความบกพร่องอันจะเรียกร้องให้ผู้ผลิตหรือจำหน่ายรับผิดชอบได้ แต่ก็ยังมีกรณีข้อยกเว้นในกรณีวิเศษซึ่งนักกฎหมายรับรองว่าจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เป็นผลจากกรณีนี้ แม้ความเสียหายที่ไม่อาจคาดเห็นล่วงหน้าได้ แต่กรณีนี้เป็นคดีพิเศษ

ส่วนเคสนี้กรณีนั้น หลักกฎหมายใกล้เคียงประเภทความบกพร่องไว้เช่นเดียวกัน และมีสาระที่คล้ายคลึงกับกฎหมายเยอรมันอยู่มาก สรุปได้ คือ

(1) flawed product ซึ่งเป็นการใช้สินค้าบางชิ้นบางส่วนไม่ถึงมาตรฐานการออกแบบหรือไม่เท่าเทียมมาตรฐานของสินค้าในจำพวกนั้น อาจเป็นเพราะวัตถุดิบไม่ได้มาตรฐาน กรรมวิธีดำเนินการไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ มีความผิดพลาดในขั้นตอนการผลิต เป็นต้น

(2) generically dangerous product ซึ่งสินค้านั้น จำพวกนั้นเป็นอันตรายทั้งหมด ทั้งกลุ่ม เพราะความบกพร่องในการออกแบบหรือจำหน่าย มีหรือมีความผิดพลาดในขั้นตอนการผลิต ในกรณี 2 นี้ จึงแบ่งเป็น faulty design (ผิดพลาดในการออกแบบ) และ faulty instruction (ผิดพลาดในการให้คำแนะนำ) บกพร่องหรือผิดพลาดในการออกแบบเกิดขึ้นเมื่อการออกแบบและการผลิตสินค้าตามแบบไม่ได้มาตรฐานทางเทคโนโลยีและวิทยาการที่แพร่หลายอยู่ในขณะนั้น ส่วนผิดพลาดหรือบกพร่องในการให้คำแนะนำเกิดขึ้น

1

Dahl, "Denmark," In Product Liability in Europe, pp.39-53.

แม่สินค้าใดมาตรฐานทางเทคโนโลยีและวิชาการ เช่นนั้นแล้ว แต่ผู้ผลิตหรือจำหน่ายบกพร่อง
ที่จะให้ค่าเกินคำแนะนำในการใช้สินค้าตามสมควร เพียงพอแก่ความจำเป็นและการออกแบบ
การให้คำแนะนำเหล่านี้หากไม่ถึงมาตรฐานความปลอดภัยของรัฐบาลหรือความชกทุกขหมายผู้ผลิต
ยอมต้องรับผิดชอบ แต่ในทางตรงกันข้ามแม้จะได้มาตรฐานดังกล่าวก็อาจต้องรับผิดชอบ เพราะ
มาตรฐานความปลอดภัยของรัฐบาลอาจพัฒนาไม่ทันการพัฒนาการผลิตสินค้าโดยอาศัยเทคนิคใหม่ ๆ
ที่ทันสมัย ถึงแม้ผู้ผลิตหรือจำหน่ายก็มีความที่ควรเอาใจใส่และค้นหาวิธีปรับปรุง พัฒนา การออก-
แบบสินค้าและการแนะนำในการใช้สินค้าอยู่เสมอ

(3) system damage และ developmental damage ประการแรก
คือ สินค้ามีความชำรุดบกพร่องซึ่งเป็นที่หรือสามารถรู้ได้ แต่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือป้องกัน
อันตรายแห่งความชำรุดบกพร่องนี้ได้ ไม้ว่าจะทำประการใด หรือเปลี่ยนแปลงแบบของสินค้า
ใหม่อย่างไร ๆ จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "unavoidable dangerous" ส่วนประการที่ 2
คือ สินค้าก่อความเสียหายเพราะความบกพร่องอันตรายซึ่งไม่เป็นที่และสามารถค้นพบได้ในเวลา
ผลิตสินค้านั้น ทั้ง 2 ประการนี้แม้ว่าจะได้อาศัยความรู้ทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่
ในเวลานั้นยังไม่สามารถทำให้รู้ถึงอันตราย ความชำรุดบกพร่องหรือไม่สามารถกำจัดอันตรายเช่น
นี้ได้ ดังนั้นจึงถือว่าความชำรุดบกพร่องเช่นนี้ไม่อาจเรียกร้องให้ผู้ผลิตหรือจำหน่ายรับผิดชอบได้ ไม่ถ้
ว่ามีความผิดในการผลิตการจำหน่ายสินค้าแต่อย่างใด

นอกจากพิสูจน์ถึงความมีอยู่ของความชำรุดบกพร่องของสินค้าแล้ว ผู้เสียหายยังต้อง
พิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อหรือความผิดในส่วนของผู้ผลิตหรือจำหน่ายจำเลยที่มีได้ใช้ความ
ระมัดระวังในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าซึ่งจำเลยจะต้องดำเนินการ เพื่อให้สามารถหลีกเลี่ยง
หรือกำจัดอันตรายในสินค้าได้ ทั้งในขั้นตอนการผลิต การบรรจุหีบห่อ การจำหน่ายการแนะนำการ
ใช้ การควบคุมดูแลการทำงานของลูกจ้างและเครื่องจักร ต้องเอาใจใส่เกี่ยวกับสินค้าของตนที่
วางจำหน่ายในท้องตลาด ถ้าพบความชำรุดบกพร่องในภายหลังหากจำเป็นก็ต้องเรียกกลับมาเพื่อ
แก้ไขความบกพร่อง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ต้องนำมาใช้ในการออกแบบและการ
ผลิต ถ้าเขาฝ่าฝืนความระมัดระวังในการผลิตและจำหน่าย เช่นนี้ถือว่าประมาทเลินเล่อและมี
ความผิด (fault) การพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อหรือความผิดของจำเลยนี้เป็นขั้น
ตอนที่ลำบากมาก และบางครั้งผู้เสียหายก็ไม่สามารถพิสูจน์ได้ และยอมเป็นการง่ายกว่าที่จะพิสูจน์

เพียงแต่ความมีอยู่ของความชำรุดบกพร่อง ในกรณีความรับผิดชอบในทางสัญญาอันโจทก์พิสูจน์เพียง ความมีอยู่ของความชำรุดบกพร่องก็ก่อให้เกิดจำเลยรับผิดชอบได้ เมื่อเป็นดังนี้ยอมเห็นได้ว่าไม่เป็นกรรม ครอบครองทรัพย์สินซึ่งมีใบซื้อสินค้า แม้ได้รับความเสียหายอย่างเดียวกัน จากสินค้าชนิดเดียวกัน มีสภาพเช่นเดียวกันกับผู้ซื้อ เขาได้รับความคุ้มครองของกฎหมายแตกต่างกัน ผู้เคราะห์ร้ายซึ่ง เป็นผู้ซื้อสินค้าสามารถเรียกร้องชดเชยความเสียหายได้โดยพิสูจน์เพียงความชำรุดบกพร่องของ สินค้า แต่ผู้เคราะห์ร้ายที่มีใบซื้อสินค้ายังคงมีภาระหนักที่จะต้องพิสูจน์ถึงการกระทำหรือละเว้น โดยประมาทเลินเล่อของจำเลยอีกต่อไป และบางครั้งก็ประสบกับความล้มเหลว ประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักในปัญหานี้ ศาลสูงได้พยายามแก้ไขปัญหาคำพิพากษาเอา ไว่ ที่มีบทบาทมาก คือ ศาลสูงฝรั่งเศส ได้พิพากษาวางแนวบรรทัดฐานไว้ว่า ผู้ผลิตซึ่งถูก สันนิษฐานว่ารู้ถึงความชำรุดบกพร่องใด ๆ ในสินค้าของเขา (ผู้ประกอบการขายสินค้าเป็น อาชีพ) กระทำละเมิดทุกเมื่อที่เขาขายสินค้าซึ่งชำรุดบกพร่อง และยอมต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากการละเมิด ดังนั้นโจทก์ในคดีละเมิดก็พิสูจน์เพียงความชำรุดบกพร่องของสินค้าเช่น เดียวกันกับการดำเนินคดีให้รับผิดชอบในทางสัญญา กรณีที่กล่าวนี้เป็นกรณีที่มีความชำรุดบกพร่องในตัว สินค้า ส่วนกรณีไม่มีความชำรุดบกพร่องในตัวสินค้า มิได้มีความบกพร่องในกระบวนการผลิต แต่เป็นความบกพร่องในการจำหน่าย ซึ่งแม้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีแล้วมิได้ให้คำแนะนำในการใช้อย่างเพียงพอหรือบกพร่องในการเก็บรักษาหรือบรรจุหีบห่อ เกี่ยวกับความรับผิดชอบของจำเลยใน กรณีนี้ศาลสูงก็ได้สร้างกฎเกณฑ์กำหนดหน้าที่สำหรับผู้ผลิต "an obligation de renseignement" ซึ่งมีหลักว่า เมื่อผู้ผลิตจำหน่ายสินค้าซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายเขาต้องให้คำแนะนำ คำแนะนำต่อผู้ซื้อหรือผู้บริโภคที่เขาจะเป็นไปได้ ถ้าเขามีได้ทำดังนั้นถือว่าเขากระทำผิด -

1

Leyssac, "France" In Product Liability in Europe, pp.55-67.

Hiinerpest¹ ศาลสหพันธรัฐไคโรวินิจฉัยว่า ผู้ผลิตที่อยู่ใกล้กับการกระทำที่อาจทำให้เกิดความผิดเกิดความเสียหาย เพราะฉะนั้นเขามีหน้าที่ต้องจัดการให้การกระทำเหล่านั้นถูกต้องสมบูรณ์ ถ้าเขาไม่สามารถอธิบายถึงสาเหตุแห่งความเสียหายได้อย่างมีเหตุผล เขาต้องรับภาระความเสี่ยงรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ผู้เสียหาย ตั้งแต่คดีนี้เป็นต้นมาภาระการพิสูจน์กลับไปตกอยู่กับจำเลยต้องแสดงพยานหลักฐานว่าตนปราศจากความผิด ซึ่งเป็นการพัฒนาในขั้นตอนใหม่ของกฎหมายเยอรมัน² แต่สำหรับสวีต ตามหลักกฎหมายลักษณะหนี้และตามคำวินิจฉัยของศาลเกี่ยวกับความรับผิดเช่นนี้จำเป็นต้องนำหลักเดิมของกฎหมายเยอรมัน มิได้มีแนวบรรทัดฐานการผลักภาระการพิสูจน์ไปยังจำเลยผู้ผลิตผู้จำหน่ายเช่นคดี Hiinerpest³ อีกคดีนั้นแม้ยังคงยึดถือตามหลักเกณฑ์เดิม แต่ก็ได้ผ่อนคลายนางกรณี โดยศาลปรับข้อสันนิษฐานความผิดในส่วนของจำเลยผู้ผลิตที่ผลิตสินค้าชำรุดบกพร่อง ในกรณีสินค้าอยู่ในภาชนะหรือหีบห่อที่ปิดปิด และอยู่นอกเหนือความสามารถตรวจสอบของพวกลูกค้ากลาง แต่อย่างไรก็ตามความรับผิดของผู้ผลิตไม่ขยายไปถึงการกระทำซึ่งเขาสามารถพิสูจน์ได้ว่าอยู่นอกเหนือการควบคุมของเขาซึ่งเขาไม่อาจหลีกเลี่ยงได้⁴ ที่กล่าวมา เป็นการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระการพิสูจน์ของผู้เสียหายโดยแนวบรรทัดฐานคำพิพากษา สำหรับในสหภาพโซเวียตมีการแบ่งเบาภาระเช่นนี้โดยอาศัยข้อสันนิษฐานตามบทกฎหมายลายลักษณ์อักษร ที่ว่า เมื่อโจทก์ได้พิสูจน์ความเสียหายและข้อเท็จจริงที่ว่า

1

BGH 26 Nov. 1968; 51BGH 91; 1969 NJW269 (Hiinerpest fall) จาก Haanappel, "La responsabilite civile du manufacturier en droit compare," McGill Law Journal 25(3)(1980):374-375.

2

Haanappel, "La responsabilite civile du manufacturier en droit compare," McGill Law Journal 25(3)(1980):374-375 ; Fleming, "Draft Convention on Products Liability," The American Journal of Comparative Law 23(Fall 1975):731.

3

Ibid., p.375.

4

Ughi, and Delbue, "Italy," In Product Liability in Europe, pp.83-89. Comp. by The Association Europeenne d' Etudes Juridiques et Fiscales, p.84.

จำเลยไต่ถามความเสียหายนั้นโดยการกระทำหรือละเว้นบางประการแล้วเป็นอัน ต้นนิษฐานได้ว่าจำเลยมีความผิดและต้องรับผิด เว้นแต่สามารถพิสูจน์หักล้างได้ว่าได้กระทำโดยปราศจากความประมาทเลินเล่อ ได้ใช้ความระมัดระวังในการผลิตหรือการจำหน่ายสินค้าเช่นนั้นแล้ว หรือสามารถแสดงถึงความผิดความประมาทเลินเล่อในส่วนของโจทก์ได้

ดังที่กล่าวมานั้น เห็นได้ว่าประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ได้ตระหนักถึงเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องผ่อนคลายนัยหลักเกณฑ์ความรับผิดซึ่งต้องมีความผิด โดยกำหนดข้อสันนิษฐานความผิดของจำเลยผู้ผลิตผู้จำหน่าย ข้อสันนิษฐานที่กำหนดขึ้นเป็นข้อสันนิษฐานไม่เด็ดขาด ในเยอรมัน อิงาดี โอเรแลนค เบลเยียม เนเซอร์แลนค และสหภาพโซเวียต ให้จำเลยสามารถหักล้างข้อสันนิษฐานได้โดยการพิสูจน์ว่าได้ใช้ความระมัดระวังในการผลิตการจำหน่ายสินค้าเท่าที่จะเป็นไปได้ทั้งหมดแล้ว ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³ ¹²⁹⁴ ¹²⁹⁵ ¹²⁹⁶ ¹²⁹⁷ ¹²⁹⁸ ¹²⁹⁹ ¹³⁰⁰ ¹³⁰¹ ¹³⁰² ¹³⁰³ ¹³⁰⁴ ¹³⁰⁵ ¹³⁰⁶ ¹³⁰⁷ ¹³⁰⁸ ¹³⁰⁹ ¹³¹⁰ ¹³¹¹ ¹³¹² ¹³¹³ ¹³¹⁴ ¹³¹⁵ ¹³¹⁶ ¹³¹⁷ ¹³¹⁸

กฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 823 วรรค 2¹ ได้บัญญัติว่า บุคคลที่ฝ่าฝืนวางละเมิด
 บทกฎหมายใดอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่น ย่อมมีความรับผิดในทางละเมิดและการละเมิด
 ก็มีได้แม้ปราศจากความผิดในส่วนของผู้กระทำ บทกฎหมาย Protective law นี้มีการตรา
 ขึ้นมากมายเพื่อใช้บังคับเกี่ยวกับสินค้าในประเภทใดโดยเฉพาะ ซึ่งอาจทำให้เกิดอันตรายต่อผู้
 บริโภคหรือผู้ใช้ เช่น พระราชบัญญัติยา พระราชบัญญัติรถยนต์ พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการคุม-
 กรองอันตรายจากเครื่องจักรและสินค้าประเภทเดียวกันนี้ ซึ่งตามบทบัญญัติกฎหมายแพ่งผู้ผลิตหรือ
 จำหน่ายสินค้าที่กระทำการหรือละเว้นกระทำอย่างใด ๆ เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย Protective
 law เช่นนี้ต้องรับผิด ความประมาทเลินเล่อในส่วนของจำเลยได้รับการสันนิษฐาน และภาระ
 การพิสูจน์กลับตกแก่จำเลยต้องพิสูจน์หักล้างว่าเขามีได้ประมาท² ในเนเธอร์แลนด์นั้นตั้งแต่ปี
 1928 ศาลสูงเนเธอร์แลนด์ได้มีบทบัญญัติที่เรียกว่า "Schutznorm theory" กับมีการกระ-
 ทำซึ่งฝ่าฝืนหรือขัดต่อบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นเพื่อปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของบุคคล
 อื่นใด ซึ่งจะถือว่าเป็นการละเมิดและบุคคลที่กระทำนั้นต้องรับผิดสำหรับความเสียหายต่อบุคคลที่ได้
 ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติประเภทนี้ ซึ่งรวมทั้งพระราชบัญญัติที่มุ่งประสงค์คุ้มครองผู้บริโภค
 3
 กวญ

กล่าวมาแล้วว่าผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายอาจสามารถพ้นจากความรับผิดโดยการพิสูจน์ว่า
 ตนมิได้ประมาทเลินเล่อ นอกจากนั้นก็อาจอ้างข้อต่อสู้ประการอื่นเพื่อให้พ้นความรับผิดได้ควย
 เช่น ความเสียหายเกิดขึ้นเพราะความประมาทของบุคคลที่สาม หรือใจทกเองมีส่วนประมาทอยู่
 ควย ความประมาทเลินเล่อของใจทกนั้น (contributory negligence) ศาลจะนำมา
 พิจารณาในการกำหนดชดเชยค่าเสียหาย แต่ไม่มีผลเป็นการยกเว้นความรับผิดของจำเลย

¹ Chulalongkorn University, Faculty of Law, German Civil Code,
 p. 132.

² Rosener, and Jahn, "Germany," In Product Liability in Europe,
 pp.69-82. Comp. by The Association Européenne d' Etudes Juridiques et
 Fiscales, p.74.

³ Beckhis, "The Netherlands," In Product Liability in Europe,
 pp.91-100. Comp. by The Association Européenne d' Etudes Juridiques et
 Fiscales, pp.93-94.

โดยสิ้นเชิง¹ และประเทศต่าง ๆ ในยุโรปก็มีแนวโน้มที่จะจำกัดกว่าให้อ้าง contributory negligence ของโจทก์เป็นข้อต่อสู้ได้เฉพาะความประมาทอย่างร้ายแรง (gross negligence) เช่นสวีเดนมีร่างกฎหมายปี 1975 การปรับปรุงแก้ไขในร่างกฎหมายแห่งใหม่ของเนเธอร์แลนด์ และกฎหมายของรัสเซียก็มีแนวโน้มในทางนี้ ส่วนข้อยกเว้นความรับผิดไว้วงหน้า (exemption clause) นั้นก็คงได้กล่าวมาแล้วในส่วนที่กล่าวถึง ความรับผิดในทางสัญญาว่าไม่ผลต่อบุคคลภายนอกที่มีโชคร้ายกว่า และส่วนใหญ่ผู้เสียหายที่ดำเนินคดีโดยอาศัยทฤษฎีละเมิดก็จะเป็นผู้โชคร้ายกว่า หรือบุคคลภายนอก (bystanders) ที่ไม่มีความสัมพันธ์ตามสัญญากับจำเลยแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังมีการตัดทอนผลของข้อยกเว้นเหล่านี้ไปมากตามบทบัญญัติกฎหมายและโดยคำพิพากษาของศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง exemption clause ที่ไม่เป็นธรรม ชักสีธรรม ชักรัฐประศาสน์นโยบาย หรือประสงค์ให้ยกเว้นความรับผิดสำหรับความผิดโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือมุ่งร้ายชัดแจ้ง

หลักความรับผิดในทางละเมิดดังกล่าวมาทุกกรณี ผู้ที่ทอกรับผิดที่สำคัญคือผู้ผลิต เพราะความชำรุดบกพร่องของสินค้าส่วนมากเกิดจากความบกพร่องในขั้นตอนการออกแบบ การผลิต บรรจุภาชนะ ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นการกระทำหรือละเว้นของผู้ผลิต และผู้ผลิตนั้นก็มิได้หมายถึงเฉพาะผู้ผลิตสินค้าสำเร็จรูปเท่านั้น แต่รวมถึงผู้ผลิตชิ้นส่วนประกอบบางส่วนที่เขาผลิตชำรุดบกพร่องในกรณีนี้ทั้งผู้ผลิตชิ้นส่วนประกอบและผู้ให้นำสินค้าชิ้นนั้นมาประกอบเป็นสินค้าสำเร็จรูปมีความรับผิด และยังรวมถึงผู้ที่บรรจุสินค้าหรือรับเหมาทำงานส่วนใดในการผลิตด้วย ถึงแม้กรณีบกพร่องในการจำหน่ายคือเกี่ยวกับการแนะนำ การเตือน ในการใช้สินค้า ความรับผิด -

¹ Darby, "Products Liability in the Soviet Union," The International Lawyer 11(1)(Winter 1977):184 ; Rosener, and Jahn, "Germany," In Product Liability in Europe, p.73 ; Beekhis, "The Netherlands," In Product Liability in Europe, p.85 ; Denys, "Belgium," In Product Liability in Europe, p.34.

² Fleming, "Draft Convention on Products Liability," The American Journal of Comparative Law 23(Fall 1975):732.

สนใจที่อยู่กับผู้ผลิตมากกว่าบุคคลอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้จำหน่าย ผู้ขายส่ง ผู้ขายปลีก เพราะยอมรับกันทั่วไปว่า ผู้ผลิตยอมรับเกี่ยวกับอันตรายของสินค้าของเขา มีเครื่องกลไกมีช่างที่มีความรู้ความชำนาญทางเทคนิคที่จะทดสอบตรวจสอบสินค้าและสามารถให้คำแนะนำคำเตือนเกี่ยวกับสินค้าที่ตนผลิตได้เหมาะสมที่สุด แต่ผู้จำหน่ายผู้ขายก็มีหน้าที่เกี่ยวกับกรณีนี้เหมือนกัน ต้องทดสอบตรวจสอบสินค้าที่ตนขาย ว่ามีอันตรายความชำรุดบกพร่องใด ๆ หรือไม่ และสามารถที่จะให้คำแนะนำคำเตือนเกี่ยวกับอันตรายแก่ลูกค้าได้ในฐานะที่ตนเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประกอบการค้า ถ้าฝ่าฝืนหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจตราทดสอบสินค้าและให้คำแนะนำคำเตือนก็ต้องรับผิดเช่นกัน ในทางปฏิบัติในการตรวจตราทดสอบสินค้าของผู้ขายสามารถทำได้เพียงพิน ๆ และเขาไม่มีหน้าที่จะต้องค้นหาหาความชำรุดบกพร่องในกรณีสินค้าบรรจุในภาชนะที่มิดชิดด้วย นอกจากนี้ผู้จำหน่ายก็อาจต้องรับผิดในกรณีเป็นความผิดของตนที่ก่อให้เกิดสินค้าชำรุดบกพร่องเป็นอันตราย โดยอาจบกพร่องในการเก็บรักษาสินค้าก่อนนำออกจำหน่าย เป็นต้น

แนวความคิดและแนวทางเกี่ยวกับความรับผิดแก่ลูกค้า

ตามหลักกฎหมายฝรั่งเศสที่ได้พิจารณาผ่านมาแล้ว แม้จะมีได้มีบทบัญญัติที่กำหนดถึงความรับผิดแก่ลูกค้าในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าโดยตรง แต่ผลของกฎหมายจากคำพิพากษา (case law) ทั้งในหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความรับผิดในทางสัญญาและความรับผิดในทางละเมิดก็เป็นความรับผิดแก่ลูกค้าเพราะได้สันนิษฐานความผิดในส่วนของผู้ผลิตหรือจำหน่ายซึ่งโต้แย้งไม่ได้ แต่ก็มีอยู่ในกรณีหนึ่งดังกล่าวนำมาแล้วคือความบกพร่องในการบรรจุที่ห่อหรือเก็บรักษาสินค้า ซึ่งโจทก์ยังมีภาระต้องพิสูจน์ความผิดของจำเลยเช่นนี้ต่อไป ผู้บริโภคที่ประสบปัญหา

1

Caemmerer, "Some Current Problems in Civilian Law of Sales of Movables: Product Liability," In Aspects of Comparative Commercial Law: Sales, Consumer Credit, and Secured Transactions, pp.73-74.

Edited by Ziegel, and Fester, pp.73-74 ; Leyssac, "France," In Product Liability in Europe, p.62 ; Dahl, "Denmark," In Product Liability in Europe, pp.44 45 ; Beekhis, "The Netherlands," In Product Liability in Europe, p.94.

เกี่ยวกับการพิสูจน์ความผิด จึงมีการเรียกร้องให้นำกฎเกณฑ์ความรับผิดชอบที่เด็ดขาดของผู้ควบคุมดูแล
 สิ่งของ " gardien de la chose " มาปรับกับกรณีความรับผิดชอบเกี่ยวกับสินค้า¹ โดย
 หลักแล้วหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบที่เด็ดขาดตามบทบัญญัติมาตรา 1384 วรรค 1 ถ้าผู้เสียหายเป็น
 บุคคลภายนอกก็อาจดำเนินคดีกับผู้ควบคุมดูแลของ (ซึ่งอาจเป็นผู้ถือสินค้ามาไว้มาบริโภคก็ได้)
 โดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามมาตรา 1384 นี้ได้ ซึ่งเพียงแต่พิสูจน์ว่าผู้นั้น (จำเลย) เป็นผู้ควบคุม
 ดูแลสิ่งของ (the gardien) ก็สามารถให้เขารับผิดได้ ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงความผิด
 ของจำเลยแต่อย่างใด² แต่หากจะดำเนินคดีกับผู้ผลิตโดยอาศัยบทบัญญัติที่ข้างนี้ไม่มีคำวินิจฉัยแ่
 นอนว่าผู้ผลิตเป็นผู้ควบคุมดูแลทรัพย์สินหรือไม่ เคยมีคำพิพากษาในคดี Bouloux & Veuve
 Lathus v. Soc L' Oxygen Liquide etal,³ วินิจฉัยว่า ผู้ผลิตผู้ขายแก๊สออกซิเจน
 อัดในภาชนะซึ่งระเบิดในระหว่างการขนส่ง ไม่อาจถูกฟ้องร้องตามบทบัญญัติมาตรา 1384
 วรรค 1 ได้ เว้นแต่เขาเป็นผู้ควบคุมดูแลภาชนะบรรจุนี้ในเวลาที่เกิดอุบัติเหตุ แต่ศาลสูง
 ฝรั่งเศสกลับยอมรับว่า ผู้ควบคุมดูแลอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ " gardien du
 comportement de la chose " และ " gardien de la structure " และ

¹ Leyssac, "France," In Product liability in Europe, p.62;
 Haanappel, "La responsabilité civile du manufacturier en droit
 compare," McGill Law Journal 25(3)(1980):371.

² ดูเพิ่มเติมใน วงษ์ วีระพงษ์, แพ่งฝรั่งเศสชุดที่ 2 (ม.ป.ท. 2520) หน้า 119-
 135 จี๊ด เกรษฐบุตร, หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด, โครงการตำรา ชุดตำราลำดับที่ 1
 (ม.ป.ท. 2518), หน้า 240 - 259 วิฑิต มั่นตาภรณ์, "วิเคราะห์วิธีเข้าสู่ปัญหาในการ
 พิพากษาในกฎหมายฝรั่งเศสและอังกฤษ," วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์ ฉบับพิเศษ(รวมบทความ
 ทางวิชาการเป็นอนุสรณ์แด่ศาสตราจารย์หยุด แสงอุทัย) 30 - 31.

³ Case,Civ. Jan 5,1956 ,D.1957, 261.จาก Vries, Civil Law
 and the Anglo-American Lawyer:A Case-Illustrated Introduction to
 Civil Law Institutions and Method,p.336.

ผู้ผลิตย่อมเป็น the gardien de la structure of product เป็นผู้ควบคุมดูแลสินค้า ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหาย ดังนั้นผู้ผลิตจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายนี้ได้ และจะสามารถหลุดพ้นจากความรับผิดได้เฉพาะกรณีพิสูจน์ได้ว่าเป็นเหตุสุดวิสัยหรือมีสาเหตุจากบุคคลภายนอก กฎหมายเบลเยียม และอิตาลี ก็มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ควบคุมดูแลสิ่งของในทำนองเดียวกันนี้

สำหรับเยอรมัน คงที่ได้พิจารณามาแล้ว แม้จะได้มีการรื้อนาฏเกณฑ์ความรับผิดในขอบเขตที่พอสมควรโดยการสันนิษฐานความผิดของจำเลย แต่กลับปรากฏว่าความเสียหายที่ตรงรับภาระในความเสียหายยังคงตกอยู่กับผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีสินค้า escapee ซึ่งผู้ผลิตอาจไม่ต้องรับผิดก็สามารถพิสูจน์ถึงความระมัดระวังตามหน้าที่ของเขาแล้ว แต่ความเป็นจริงนั้นแม้เขาใช้ความระมัดระวังแล้วก็ยังมีส่วนที่หลุดรอดจากระบบการควบคุมคุณภาพได้ กรณีเช่นนี้ผู้บริโภคคนใด ๆ ก็อาจต้องรับเคราะห์ และยังไม่สามารถเรียกร้องการเยียวยาได้ควย และที่สำคัญยิ่งกว่า คือ กรณีความบกพร่องในการพัฒนา (defect in development) ที่ก่อให้เกิดสินค้าเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ของบุคคลใด ๆ ได้ ดังกล่าวมาแล้วในกรณียา ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ แต่ผู้ที่ได้รับเคราะห์จากการใช้ การบริโภค สินค้าเหล่านี้ต้องรับภาระความเสียหาย และไม่สามารถได้รับการเยียวยาจากผู้ผลิตหรือจำหน่ายสินค้าแต่อย่างใด ดังนั้นขณะนี้จึงมีการเรียกร้องกันมากกว่าถึงเวลาแล้วหรือยังที่ฝ่ายนิติบัญญัติจะต้องให้ความสนใจและกอรางหลักเกณฑ์ความรับผิดแก่ชกขของผู้ผลิตหรือจำหน่ายขึ้นมาโดยบัญญัติเป็นกฎหมายเฉพาะเช่นที่มีอยู่ในเนเธอร์แลนด์ หรือศาลสมควรที่จะได้ปรับหลักเกณฑ์ความรับผิดแก่ชกข

¹ Leyssac, "France," In Product Liability in Europe, p.63; Haanappel, "La responsabilite civile du manufacturier en droit Compare," McGill Law Journal 25(3)(1980):371.

² มาตรา 1384 1.ประมวลกฎหมายแพ่งเบลเยียม ผู้ควบคุมดูแลสิ่งของอาจต้องรับผิดต่อบุคคลใด ๆ นอกเหนือจากผู้ก่อในความเสียหายที่เกิดจากสิ่งของนั้นได้เสมอ และไม่สำคัญว่าสิ่งของนั้นมีความชำรุดบกพร่องที่ชัดเจนหรือไม่

³ มาตรา 2051 ประมวลกฎหมายแพ่งอิตาลี มีหลักว่า บุคคลทุกคนต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากสิ่งของในความดูแลครอบครองของเขา เว้นแต่สามารถพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเป็นผลจากเหตุสุดวิสัย (fortuitous event)

ในคดีความรับผิดเกี่ยวกับสินค้าเสียที่¹ แต่แม้ในขณะนี้หลักกฎหมายเยอรมันยังพัฒนาหลัก
 เกณฑ์ความรับผิดในคดีเกี่ยวกับสินค้าไม่ถึงขั้นความรับผิดเด็ดขาดในหลักการทั่วไป แต่ยังมี
 หลักความรับผิดเด็ดขาดใช้บังคับในกรณีพิเศษ กำหนดความรับผิดเด็ดขาดสำหรับสินค้าประเภท
 พามาซูติคอล ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 1978² สำหรับเคนมารก สวีเดน และ
 นอร์เวย์ ก็มีแนวโน้มที่จะกำหนดความรับผิดเด็ดขาดสำหรับสินค้าเกี่ยวกับอุตสาหกรรม
 (industrial products)³ นอกจากนี้ในเคนมารก the Consumer Council
 ก็สนับสนุนหลักเกณฑ์ความรับผิดเด็ดขาดอย่างมาก และมีคณะกรรมการของกระทรวงยุติธรรมได้
 ดำเนินการที่ศึกษาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขหลักกฎหมายความรับผิดในการผลิตและจำหน่าย
 สินค้าเช่นเดียวกับที่มีการดำเนินงานในอังกฤษ ไอร์แลนด์ โดยคณะกรรมการกฎหมายของ
 ประเทศนั้น ๆ⁴

การเยียวยาความเสียหายแก่ผู้บริโภคที่มีผลคืออีกประการหนึ่ง นอกจากอาศัยหลัก
 เกณฑ์ความรับผิดเด็ดขาดแล้ว คือ จัดตั้งกองทุนสำหรับชดเชยความเสียหายที่เกิดจากสินค้า
 โดยกิจการค้า อุตสาหกรรม ร่วมกับรัฐเป็นผู้รับภาระเรื่องทุนทรัพย์ เช่นนี้ผู้บริโภคสามารถ

¹
 Rosener, and Jahn, "Germany," In Product Liability in Europe, pp.69-82. Comp. by The Association Europeenne d' Etudes Juridiques et Fiscales, p.73 ;Caemmerer, "Some Current Problems in the Civilian Law of Sales of Movables: Products Liability," In Aspects of Comparative Commercial Law: Sales, Consumer Credit, and Secured Transactions, pp.64-82. Edited by Ziegel, and Fester, p.71.

²
 Tower, "The Issue of Product Liability in America and European Law," In Comparative Law Yearbook, Vol.1. pp.35-59. Edited by the Center for International Legal Studies, p.44.

³
 Ibid.

⁴
 Ibid., pp.44-45.

จะได้รับการเยียวยาได้ทุกกรณีที่เขาไม่สามารถเรียกร้องชดเชยจากผู้ผลิตหรือจำหน่ายได้
ในเรื่องนี้ตามกฎหมายเนเธอร์แลนด์ที่ใช้อยู่แล้วในกรณีความรับผิดชอบสำหรับอุบัติเหตุเกี่ยวกับนิวเคลียร์
และมีนักกฎหมายสนับสนุนให้นำหลักการนี้มาใช้ในกรณีความรับผิดชอบสำหรับสินค้าชำรุดบกพร่อง เช่น
ที่อยู่ในนิวซีแลนด์ และแอมริกา ออสเตรเลีย และสวีเดน ก็กำลังให้ความสนใจในหลัก-
การนี้อย่างมาก

ในเวลาหลายปีที่ผ่านมา มีเสียงเรียกร้องมากขึ้น ๆ ทุกที่ในยุโรป ที่จะให้กฎหมาย
รับหลักการความรับผิดชอบแก่ค้ชขาด (ความรับผิดชอบโดยปราศจากความผิด) เพื่อให้สามารถให้ความ
คุ้มครองผู้บริโภคได้ดีกว่าเดิม² ซึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบแก่ค้ชขาดของประเทศต่าง ๆ
ได้ถูกนำมารวบรวมร่างเป็นกฎหมายในระดัประหวางประเทศของยุโรปขึ้น โดยการดำเนินงาน
ขององค์การระหวางประเทศ 2 แห่ง คือ คณะกรรมาธิการประชาคมเศรษฐกิจยุโรปได้จัดทำ
ร่าง EEC Draft Directive on Products Liability และคณะกรรมาธิการผู้
เชี่ยวชาญของคณะมนตรีแห่งยุโรปได้จัดทำ European Convention on Products
Liability in Regard to Personal Injury and Death ร่างทั้ง 2 ฉบับมี
เนื้อหาสาระคล้ายกันมาก แต่เจตนารมณ์อาจแตกต่างกันบ้าง การร่าง European Con-
vention นั้นมีเจตนารมณ์เพื่อให้ความปกป้องคุ้มครองผู้บริโภคเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญ ส่วน
EEC Draft Directive นั้นแม้จะมีเจตนารมณ์สำหรับการคุ้มครองผู้บริโภคอยู่บ้าง แต่
จุดมุ่งหมายที่สำคัญก็คือ เพื่อจัดการให้กฎหมายของประเทศสมาชิกเข้ามาอยู่ในหลักการที่ใกล้
เคียงกัน เพื่อบรรเทาและกำจัดการได้เปรียบเสียเปรียบและการแข่งขันทางการค้าระหว่าง
ประเทศสมาชิก ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่า European Convention มีโอกาสที่จะได้รับการ
รับรองก่อน EEC Draft Directive และในขณะที่มีการรับรอง ให้สัถยบันร่างสนธิ-
สัญญาของคณะมนตรีแห่งยุโรปอย่างรวดเร็ว แต่การที่จะให้ EEC Draft Directive มี

¹ Beekhis, "The Netherlands," In Product Liability in Europe, pp.91-100. Comp. by The Association Européenne d' Etudes Juridiques et Fiscales, p.99; Haanappel, "La responsabilite civile du manufactur'er en droit comparé," McGill Law Journal 25(3)(1980): 375.

² Ibid., p.98 ; Tower, "The Issue of Product Liability in America and European Law," In Comparative Law Yearbook, Vol.1, pp. 35-59. Edited by The Center for International Legal Studies, p.45.

ฉบับบังคับเหนือดินแดนประเทศสมาชิก 9 ประเทศ เพื่อจะได้จัดทำและแก้ไขกฎหมายภายในให้
 เป็นไปตามแนวทางนี้ กลับเป็นไปอย่างเชื่องช้า ไม่กระตือรือร้น ทั้ง ๆ ที่มีการปรับปรุงแก้ไข
 ซ้ำแล้วซ้ำอีก¹

ต่อไปจะไต่ถลาถึงหลักการและเนื้อหาสาระของหลักความรับผิดชอบคือขาดตามร่าง
 กฎหมายของยุโรปฉบับนี้ กฎหมายที่ 2 ฉบับกำหนดความรับผิดชอบแก่ผู้ผลิตสินค้าซึ่ง
ชำระคบกพร่อง โดย EEC Draft มาตรา 1 บัญญัติว่าผู้ผลิตสินค้าจะต้องรับผิดชอบในความเสี
หายที่เกิดจากความชำระคบกพร่องของสินค้า ไม่ว่าเขาได้รับหรือสามารถรู้ถึงความชำระคบก
พร่องนั้นหรือไม่ วรรค 2 ผู้ผลิตจะต้องรับผิดชอบ แม้ว่าการชำระคบกพร่องของสินค้านั้นไม่สา
มารถพบได้โดยอาศัยความรู้ที่พัฒนาในทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นอยู่ในเวลาที่เขา
นำสินค้านั้นออกจำหน่ายในท้องตลาด European Convention มาตรา 2 บัญญัติว่า³
ผู้ผลิตจะต้องรับผิดชอบโดยจ่ายค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายต่อร่างกาย หรือความตาย ที่เกิด
จากความชำระคบกพร่องในสินค้าของเขา เป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดภาระที่แก่ชขาดมากแก่ผู้ผลิต
ไม่ว่าผู้ผลิตจะรู้หรือสามารถรู้ถึงความชำระคบกพร่องหรือไม่ก็ตาม จึงเป็นความรับผิดชอบไม่

¹ Fleming, "Draft Convention on Products Liability,"
The American Journal of Comparative Law 23(Fall 1975):730.

² บทบัญญัติต่าง ๆ ตาม EEC Draft Directive on Products Liability(1976) คุ้ได้จาก Sweet & Maxwell's Legal Editorial Staff, ed., Commercial Law Statutes (London: Sweet & Maxwell, 1979) pp.551-553.

³ บทบัญญัติต่าง ๆ ตาม European Convention on Products Liability in Regard to Personal Injury and Death(1977) คุ้ได้จาก Ibid., pp.554-558.

มีความผิด โดยผู้เสียหายพิสูจน์ถึง (ก) ความเสียหาย (ข) ความชำรุดบกพร่องของสินค้า และ (ค) ความสัมพันธ์ระหว่างความเสียหายกับความชำรุดบกพร่อง ก็เพียงพอ ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ความผิดในส่วนของจำเลย เพราะสันนิษฐานว่าถ้าสินค้าชำรุดบกพร่อง ความบกพร่องต้องเกิดขึ้นในขั้นตอนการผลิตของผู้ผลิตซึ่งควรกระทำการทุกอย่างเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อป้องกันมิให้สินค้าบกพร่องหรือเป็นอันตราย แต่เมื่อสินค้าบกพร่องก็ถือว่ามีความผิดในส่วนของผู้ผลิต นอกจากไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ความผิดของจำเลยแล้วยังไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าความชำรุดบกพร่องมีอยู่ในขณะนำสินค้าออกวางจำหน่ายด้วย และกลับผลักดันให้เป็นภาระของผู้ผลิตจำเลยต้องพิสูจน์ว่าสินค้านั้นไม่บกพร่องเมื่อเขาวางจำหน่ายในท้องตลาด หรือแสดงข้อต่อสู้ประการอื่นซึ่งจะได้กล่าวต่อไปว่า ประสงค์จะปลดเปลื้องความรับผิดชอบของตน (มาตรา 5 EEC Draft , มาตรา 5 European Convention) ยิ่งกว่านั้น EEC Draft ยังบัญญัติไว้ชัดเจนว่า ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบว่าความชำรุดบกพร่องของสินค้านั้นไม่สามารถพบได้โดยอาศัยความรู้ที่พัฒนาในทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นอยู่ในเวลาที่เขานำสินค้านั้นออกจำหน่ายในท้องตลาด สำหรับ European Convention แม้จะมีข้อกำหนดไว้อย่างชัดเจนแต่ก็ไม่จำกัดการปรับหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบแก่ขาดตามกฎหมายนี้กับกรณี "development risk" เช่นนี้ และตามรายงานประกอบร่างกฎหมายคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า กรณีนี้ยอมไม่เป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ผลิตใด

บทบัญญัติกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ มีจุดมุ่งหมายถึงความรับผิดชอบของผู้ผลิตสินค้าเท่านั้น ไม่ประสงค์จะกำหนดไปถึงความรับผิดชอบของผู้จำหน่ายสินค้าแต่อย่างใด ต่างจากกฎเกณฑ์ความรับผิดชอบแก่ขาดของสหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศส ที่ครอบคลุมถึงกรณีผู้จำหน่ายสินค้าด้วย ซึ่งบางกรณีจำเป็นอย่างยิ่งในการเยียวยาแก่ผู้เสียหาย เพราะผู้ผลิตล้มละลาย หรือ

¹ The Association Européenne d' Etudes Juridiques et Fiscales, comp., Product Liability in Europe, p151.

² Ibid., pp.139-140.

ไม่ไ้ประกัันภัยความเสียหายไว้ ผู้ผลิตตามความหมายของกฎหมายทั้ง 2 ฉบับก็เหมือนกันคือ หมายถึงผู้ผลิตสินค้าสำเร็จรูป ผู้ผลิตชิ้นส่วนประกอบ ผู้ผลิตสินค้าตามธรรมชาติ

(มาตรา 2 EFC Draft มาตรา 2(b) European Convention) และยังคงคลุมถึงบุคคลที่มีใช้ผู้ผลิตสินค้าจริง ๆ มิได้มีส่วนในขั้นตอนการทำสินค้าขึ้นมาแต่อย่างใดด้วย โดยให้ถือเสมือนเป็นผู้ผลิตซึ่งต้องรับผิดชอบตามกฎหมายนี้เช่นกัน ได้แก่

(1) ผู้ที่แสดงตนว่าเป็นผู้ผลิตสินค้านั้นโดยใช้ชื่อ เครื่องหมายการค้า หรือสัญลักษณ์อื่น ๆ บนสินค้า ซึ่งอาจเป็น ห้างร้าน บริษัทใหญ่ ๆ ที่มีชื่อเสียง เขาต้องรับผิดชอบเพราะแสดงให้ผู้บริโภคเชื่อว่าตนเป็นผู้ผลิต

(2) ผู้ส่งเข้ามาซึ่งสินค้า กรณีนี้มีส่วนมากผู้ผลิตอยู่ต่างประเทศและมีได้มีกิจการอยู่ในประเทศที่ผู้เคราะห์รายอาศัยอยู่ จึงจำเป็นต้องให้ผู้ส่งเข้าเป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อขจัดความยุ่งยากของผู้บริโภคที่จะต้องเผชิญกับปัญหาการดำเนินคดีต่อผู้ผลิตในต่างประเทศ

(3) ผู้จำหน่ายผู้ขายสินค้าซึ่งไม่ใช่ผู้ผลิต อาจต้องรับผิดชอบเช่นกัน เว้นแต่จะสามารถแจ้งแก่ผู้เสียหายเกี่ยวกับตัวผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าให้คนอื่นอีกคนหนึ่ง ภายในเวลาอันสมควร (มาตรา 2 EEC Draft มาตรา 3 European Convention)

ส่วนในกรณีที่มีชิ้นส่วนประกอบขำรุกบกรรอนั้น ผู้เสียหายอาจเลือกดำเนินคดีต่อผู้นำชิ้นส่วนนั้นมาประกอบเป็นสินค้าสำเร็จรูปหรือผู้ผลิตชิ้นส่วนประกอบก็ได้ (มาตรา 3 วรรคท้าย Euro - pean Convention) แต่เดิมในหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย 2 ฉบับนี้มีข้อแตกต่างกันอยู่ว่า Convention ยกเว้นไม่ใช้บังคับในกรณีผู้ผลิตที่มีได้ทำเป็นธุรกิจ แต่ EEC Draft มิได้ยกเว้นกรณีการขายโดยผู้ที่มีไรพอคอาวิท ซึ่งถือว่าปรับกฎเกณฑ์ความรับผิดชอบแก่การขายส่วนตัวขาย (private Sale) ซึ่งไม่สมควรอย่างยิ่ง ที่ควรเป็นคือ ใช้บังคับในกรณีเป็นการผลิตและการจำหน่ายในทางธุรกิจเท่านั้น¹ แต่จากการปรับปรุงแก้ไข EEC Draft

1

Hervey, The Law of Consumer Protection and fair Trading, p.106:
Smith, and Swann, Protecting the Consumer: An Economic and Legal Analysis,
p.208.

ครั้งล่าสุดเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1979 ก็โต้แย้งในจุดนี้ ว่าจัดข้อเสียเช่นนี้แล้ว¹

ส่วนกฎหมายนี้จะปรับในกรณีสินค้าประเภทใดบ้าง ปรากฏว่าเดิม EEC Draft มีข้อกำหนดอย่างไรเลย ส่วน European Convention นั้นจำกัดว่าไม่ครอบคลุมถึงสินค้าที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ เช่น สิ่งก่อสร้าง แต่ครอบคลุมสังหาริมทรัพย์ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นสินค้าธรรมชาติหรือสินค้าอุตสาหกรรม (มาตรา 2 (a)) ในภายหลังมีการแก้ไข EEC Draft ใหม่ในปี 1979 โดยยกเว้นการใช้บังคับกฎเกณฑ์ความรับผิดชอบเกิดจากสำหรับสินค้าซึ่งมิได้มีการผลิตทางอุตสาหกรรม และสินค้าที่เป็นศิลปะงานฝีมือ หรือสินค้าการเกษตรโดยกำเนิด จึงแตกต่างกับ European Convention การที่ EEC Draft กำหนดเช่นนี้ก่อให้เกิดปัญหาอยู่มากเพราะไม่สามารถแบ่งแยกถึงขั้นตอนการเกษตรซึ่งเดิมกับกรณีที่มีการผลิตเป็นอุตสาหกรรม ได้ชัดเจน เช่นการฆ่าสัตว์ เก็บรักษาไม่ให้เน่า โดยอย่าง ร่ม อบ ก็ตาม การทำให้สุกหรือการคักเนื้อสัตว์สำหรับเป็นอาหาร เป็นตัวอย่างและสำหรับสินค้างานฝีมือนั้นก็ไม่สามารถแบ่งแยกได้โดยง่ายเช่นกัน เช่น รถยนต์ จักรยานยนต์ที่สร้างควยมือ รวมควยหรือไม่ หรือในปัจจุบันการทำหม้อมีการใช้ลวดหมุนบังคับควยกระแสไฟฟ้า และใช้เตาเผาควบคุมควยระบบความร้อน เช่นนี้จะรวมอยู่ในการผลิตแบบใช้ฝีมือหรือการอุตสาหกรรม²

ความรับผิดชอบเกิดจากตามกฎหมายนี้ไม่คำนึงถึงความผิดของผู้ผลิต ไม่พิจารณาการกระทำหรือละเว้นของเขาเลย การพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำหรือละเว้นของผู้ผลิตก็ไม่จำเป็น แต่สิ่งสำคัญสำหรับความรับผิดชอบคือ ความชำรุดบกพร่องของสินค้า กฎหมายทั้ง ฉบับได้ให้นิยามที่เหมือนกันว่า "defect" หมายถึงสินค้าไม่ได้มาตรฐานความปลอดภัยที่สมควรซึ่งบุคคลมีสิทธิคาดหวัง (มาตรา 4 EEC Draft มาตรา 2 (c) European Convention) ตามบทบัญญัตินี้แสดงว่า กฎหมายทั้ง ฉบับมีเจตนารมณ์ที่จะปรับกฎเกณฑ์

Schofield, "Consumer Sales and Credit Transactions,"

The Journal of Business Law (March 1980): 128

2

Ibid., pp. 127-128.

ความรับผิดแก่ผู้ผลิตสินค้าไม่ปลอดภัยเท่านั้นไม่คลุมไปถึงกรณีสินค้าปลอดภัยแต่มีคุณภาพ
 เลว ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงความยุ่งยากในกรณีผู้เสียหายเพียงแต่มีคหวั้งในคุณค่าของสินค้า
 เท่านั้นแต่มีได้รับอันตรายแต่อย่างใด แม้กฎหมาย 2 ฉบับไม่ต่างกันในการพิจารณาความ
 ซ้ำรบกวนฟ้องแต่เกี่ยวกับความเสียหายที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนไ้กัน ตาม European
 Convention จำกัดเฉพาะสำหรับความเสียหายต่อร่างกายและความตาย (มาตรา 3)
 ไม่ครอบคลุมกรณีความเสียหายต่อทรัพย์สิน ซึ่งคณะกรรมการวิชาการเสนอว่า สมควรนำไปกำหนด
 เป็นกฎหมายพิเศษอีกเรื่องหนึ่งแยกจากกันในโอกาสต่อไป เรื่องนี้ต่างจากบทบัญญัติ EEC
 Draft ซึ่งนอกจากจะรองรับผิดในความเสียหายต่อร่างกายและความตายแล้วยังรวมถึงกรณี
 ความเสียหายต่อทรัพย์สิน (property damage) ด้วย (มาตรา 6) ความในมาตรา
 6(b) บัญญัติว่า ความเสียหาย หมายความว่า ความเสียหายหรือการทำลายทรัพย์สินใด ๆ
 ที่นอกเหนือจากตัวสินค้าเอง สำหรับทรัพย์สินของผู้เรียกร้องในประเภทที่ได้มาตามธรรมดาสำหรับ
 การใช้หรือบริโภคส่วนตัว และมีใช้ไปมาหรือใช้สำหรับเจตนารมณ์เพื่อการค้า ธุรกิจหรืออาชีพ
 ของเขา การจำกัดทรัพย์สินที่จะเรียกร้องค่าเสียหายไ้กันนี้มีผลอย่างสำคัญในกรณีทรัพย์สินที่
 ใช้ในโรงงาน ใช้ในการผลิต หรือเพื่อขายต่อ กรณีนี้ผู้ผลิตสินค้าไม่ตองรับผิดเพราะผลจาก
 สินค้าของเขาซ้ำรบกวนฟ้องแล้วก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินใด ๆ ที่ใช้ในการผลิตหรือ
 ในการดำเนินธุรกิจของผู้เสียหาย แต่การกำหนดเช่นนี้มีผลเสียบางประการเหมือนกัน คือมีผล
 ร้ายต่อผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กหรือบุคคลผู้ประกอบการอาชีพต่าง ๆ ไม่ได้รับความคุ้มครองตาม

1

Cranston, Consumer and the Law, p.159 ; Fleming, "Draft
 Convention on Products Liability," The American Journal of Comparative
 Law 23(Fall 1975):732,735; Tower, "The Issue of Product Liability in
 America and European Law," In Comparative Law Yearbook, Vol.1.pp.35-59.
 Edited by The Center for International Legal Studies, p.57.

กฎหมายนี้ด้วย สำหรับความเสียหายต่อทรัพย์สินของเขาที่ใช้ในการประกอบธุรกิจการประกอบอาชีพของเขา

นอกจากนี้แม้ EEC Draft จะได้ สิทธิเรียกร้องสำหรับความเสียหายทั้งต่อร่างกาย ทรัพย์สิน และความตาย แต่ก็มีบทบัญญัติที่ตัดทอนผลของการชดเชยค่าสินไหมทดแทนด้วย โดยกำหนดจำกัดจำนวนของความเสียหายที่ผู้ผลิตสามารถ ให้ได้สำหรับความเสียหายต่อร่างกายที่เกิดจากสินค้าประเภทที่มีความชำรุดบกพร่องอย่างเดียวกันทั้งหมดไม่เกิน 25 ล้านหน่วย EUA (11 หน่วย EUA = 1.1 ดอลลาร์อเมริกา) และจำกัดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อทรัพย์สิน ซึ่งจำนวนที่สามารถเรียกร้องได้ต่อบุคคล (ผู้เสียหาย, ทายาทผู้ตาย) ภายใต้กฎหมายไม่เกิน 15,000 หน่วย EUA ในกรณีสังหาริมทรัพย์ และไม่เกิน 50,000 หน่วย ในกรณีอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 7) ตัวอย่างความรับผิดโดยรวมของผู้ผลิตอาจเป็นในคดีสินค้าประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น เครื่องยนต์แม่โขงซึ่งปรากฏว่ามีความบกพร่องในการออกแบบหรือการผลิต ก่อให้เกิดความชำรุดบกพร่อง เครื่องยนต์มีอันตราย เช่นนี้ ความรับผิดโดยรวมของผู้ผลิตในความเสียหายที่เกิดจากความชำรุดบกพร่องในประเภทนี้ทั้งหมดจำกัดไม่เกิน 25 ล้านหน่วย EUA ส่วนตาม European Convention แม้ได้กำหนดจำกัดจำนวนรวมของค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ผลิตสามารถจ่ายให้ผู้เสียหาย เช่นนี้ แต่ตามบทบัญญัติภาคผนวก ได้อนุญาตให้ประเทศสมาชิกสงวนสิทธิที่จะกำหนด เป็นหลักเกณฑ์ในกฎหมายของตน เกี่ยวกับการจำกัดค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ผลิตจะต้องจ่ายในการปฏิบัติตาม European Convention นี้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ระบุว่าจำกัดนั้นต้องไม่ต่ำกว่า 7,000 หน่วย (หน่วยการเงินที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศเป็นมูลค่า ณ วันที่มีการให้สัตยาบันนี้) สำหรับกรณีความเสียหายต่อร่างกายหรือความตายต่อทายาทหรือผู้เสียหายแต่ละคน และไม่ต่ำกว่า 10 ล้านหน่วย สำหรับความเสียหายทั้งหมดที่เกิดจากสินค้าซึ่งก่อให้เกิดความชำรุดบกพร่องอย่างเดียวกัน แม้ว่า EEC Draft จะอนุญาตให้เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน (nonpecuniary losses) เช่น ความเจ็บปวดและทรมานทั้งกายและใจ (pain and

suffering) ¹ ซึ่งตามกฎหมายละเมิดทั่วไปยอมรับว่าให้เรียกชดเชยได้ ดังนั้นในการปรับปรุงแก้ไข EEC Draft ครั้งล่าสุดจึงขยายขอบเขตการชดเชยค่าเสียหายไปถึงความเจ็บปวดและทนทุกข์ทรมาน โดยบทบัญญัติมาตรา 6 ร่างฉบับใหม่กำหนดให้ชดเชยค่าเสียหายในกรณีนี้ด้วย ²

แม้ว่าความรับผิดของผู้ผลิตตามกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ถือว่าเป็นความรับผิดแก่บุคคลแต่ก็ไม่สมบูรณ์จริง ๆ ผู้ผลิตอาจหลีกเลี่ยงความรับผิดได้โดยการพิสูจน์ถึงข้อต่อสู้บางประการซึ่งกฎหมายอนุญาตไว้ ตาม European Convention มาตรา 4 และ 5 ผู้ผลิตต่อสู้ไต่ถามความเสียหายตามที่เรียกร้องเป็นเพราะความผิดในส่วนของตัวเองหรือบุคคลที่เจตนาต้องรับผิดชอบ เช่นความผิดของลูกจ้างใจหยาบ (contributory negligence) ในกรณีนี้อาจมีผลเป็นข้อต่อสู้ที่สมบูรณ์ยกเว้นความรับผิดของผู้ผลิต หรือเพียงแต่บรรเทาภาระการชดเชยค่าเสียหายของผู้ผลิตเท่านั้นก็ได้ แล้วแต่พฤติการณ์ในแต่ละคดี และตามบทบัญญัติในภาคผนวกไต่ถามคดีให้ประเทศสมาชิกอาจสงวนสิทธิที่จะตรากฎหมายภายในของตนเกี่ยวกับ contributory negligence หรือใช้บังคับกฎหมายของตนเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งบัญญัติให้เป็นข้อต่อสู้ไต่ถามเฉพาะในกรณีที่มีความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือการกระทำโดยจงใจในส่วนของตัวเองได้ นอกจากนี้ข้อต่อสู้เกี่ยวกับ contributory negligence แล้ว ผู้ผลิตจำเลยก็สามารถหลีกเลี่ยงความรับผิดได้เวลาสามารถพิสูจน์ได้ว่า

- (1) เขามีได้เป็นผู้นำสินค้านั้นออกจำหน่ายในท้องตลาด หรือ
- (2) ความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นมิได้มีอยู่ในเวลาที่เขานำสินค้าออกจำหน่ายในท้องตลาด หรือ
- (3) สินค้านั้นมีโค่นลึกลับสำหรับขาย ให้เช่า หรือจำหน่าย เพื่อวัตถุประสงค์ในทางธุรกิจของผู้ผลิต หรือมิโค่นลึกลับหรือจำหน่ายในการดำเนินธุรกิจแต่อย่างใด

¹ Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading, p.106 ; Smith, and Swann, Protecting the Consumer: An Economic and Legal Analysis, p.208.

² Schofield, "Consumer Sales and Credit Transactions," The Journal of Business Law (March 1980) :128.

ส่วนตาม EEC Draft ได้มีบัญญัติถึงข้อต่อสู้เพื่อขอความรับผิดชอบของผู้ผลิตไว้อย่าง
กรณีกว่า Convention ตามมาตรา 5 นั้นผู้ผลิตอาจหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบถ้าพิสูจน์ได้ว่า

(1) เขามีได้เป็นผู้นำสินค้าออกวางจำหน่ายในท้องตลาด หรือ

(2) สินค้ามิได้มีความชำรุดบกพร่องเลย เมื่อเขานำออกจำหน่ายในท้องตลาดแต่
ตามร่างที่แก้ไขใหม่ครั้งล่าสุดกลับเพิ่มกรณีข้อต่อสู้ของผู้ผลิตเพิ่มขึ้นอีก โดยถ้าพิสูจน์ได้ว่าเขา
มิได้ตั้งใจผลิตสำหรับการขาย ให้เช่า หรือจำหน่ายในทางการค้า หรือเพื่อจำหน่ายในการค้า
เนิ่นธุกิจ หรืออีกประการหนึ่งพิสูจน์ว่าสินค้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นเป็นเพราะมิได้ใช้
ตามเจตนารมณ์ธรรมชาติที่ประจักษ์กัน เป็นเพราะความผิดในส่วนของผู้เคราะห์หรือภัย

จากการแก้ไข EEC Draft ครั้งล่าสุดเช่นนี้ทำให้ EEC Draft เข้าไปใกล้เคียง the
Convention มากที่สุด ผ่านรับ การกำหนดยกเว้นความรับผิดไว้วงหน้า exemption
clause นี้ยอมเป็นโมฆะหมดไม่มีผลให้ผู้ผลิตหลุดพ้นจากความรับผิดได้ (มาตรา 10 EEC
Draft มาตรา 8 European Convention) ประการสุดท้ายที่ผู้ผลิตอาจอ้างต่อสู้
เพื่อไม่ต้องรับผิดชอบ การขาดอายุความฟ้องร้องคดี ทั้งนี้ตามความในมาตรา 8 และ 9 EEC
Draft มาตรา 6 และ 7 European Convention กำหนดให้ใหญ่เสียหายที่ประ-
สงค์จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนต้องคำเนิ่นคดีภายในเวลา 3 ปีนับแต่ใครถึงความเสียหายความ
ชำรุดบกพร่องของสินค้า และตัวผู้ผลิตจำเลย อย่างไรก็ตามผู้เสียหายก็ต้องคำเนิ่นคดีภายใน
10 ปีนับแต่สินค้าได้ถูกวางจำหน่ายในท้องตลาด เพื่อผู้ผลิตจะไม่ต้องรับภาระค่าเสียหายไปอีก
นานแม้เกิน 10 ปีแล้ว ซึ่งเป็นภาระหนักเกินไป

หลักประการสุดท้ายที่จะกล่าวถึง เป็นเรื่องผลของกฎหมายผ่อนผันต่อความรับผิดเกี่ยว
กับสินค้าและสิทธิของผู้บริโภคที่ได้รับตามหลักกฎหมายทั่วไปของแต่ละประเทศ ตาม EEC
Draft และ European Convention มีหลักการเช่นเดียวกัน ในมาตรา 11 EEC Draft
บัญญัติว่า การเรียกร้องค่าชดเชยในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าชำรุดบกพร่องโดยอาศัยหลัก
กฎหมายอื่นใดนอกเหนือจากที่บัญญัติในกฎหมายนี้ยอมจะไม่ได้รับความกระทบกระเทือน ส่วน

1 Schofield, "Consumer Sales and Credit Transactions,"
The Journal of Business Law (March 1980):128.

ตามมาตรา 12 European Convention บัญญัติว่า สนธิสัญญานี้จะไม่มีผลต่อสิทธิใด ๆ ซึ่งผู้ได้รับความเสียหายจะได้รับตามกฎหมายสัญญาทั่วไป และหลักความรับผิดเป็นพิเศษเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้ขายซึ่งขายสินค้าในการดำเนินธุรกิจของเขา (กรณีนี้ เช่น กฎเกณฑ์พิเศษสำหรับผู้ขายที่ประกอบการค้าเป็นอาชีพในฝรั่งเศสและเบลเยียม)

จากร่างกฎหมายทั้ง 2 ฉบับที่ได้ศึกษามานี้เป็นแนวทางใหม่มองเห็นนโยบายเกี่ยวกับเรื่องของกลุ่มประเทศยุโรปได้ ในอันที่จะสนับสนุนให้ใช้หลักเกณฑ์ความรับผิดเค็ดซาคีในขอบเขตของ Product Liability.

สรุป

1. ในวงการกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ในยุโรป ปรากฏว่าหลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดในการผลิตและจำหน่ายสินค้ามิได้รับความสนใจเป็นพิเศษ และมีไค้ความสำคัญจนแยกเป็นกฎหมายสาขาหนึ่งโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม เนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การอุตสาหกรรม การค้าพาณิชย์ แสดงให้เห็นถึงความขาดแคลนบทกฎหมายที่จะให้ความคุ้มครองเยียวยาผู้บริโภคอย่างเพียงพอ ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมองเห็นถึงความจำเป็นของกฎหมายเรื่องนี้ ในช่วงระยะเวลาสิบกว่าปีมานี้ ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ นักกฎหมายและศาลได้ให้ความสนใจเรื่องนี้อย่างมาก มีการร่วมมือหาหนทางที่จะปรับปรุงแก้ไขบทกฎหมายเพื่อให้สามารถให้ความคุ้มครองเยียวยาผู้บริโภคได้ยิ่งขึ้น จนถึงมีการร่วมมือกันในระดับระหว่างประเทศด้วย

ในสวนกฎหมายยุโรปที่เกี่ยวกับ Product Liability นี้ในหลักการทั่ว ๆ ไป ประเทศต่าง ๆ อาศัยหลักความรับผิดในทางสัญญา (รวมทั้งกฎหมายซื้อขาย) และหลักความรับผิดในทางละเมิด โดยได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในบางประการที่สำคัญ ๆ ที่สำคัญที่สุดมีการยอมรับกันมากในขณะนี้ว่าจำเป็นต้องอาศัยหลักความรับผิดเค็ดซาคีเพื่อใช้เป็นหลักเยียวยาผู้บริโภคด้วย มีการเสนอแนะสนับสนุนแนวทางเกี่ยวกับความรับผิดเค็ดซาคีของผู้ผลิตผู้จำหน่ายอย่างมาก และจะต้องให้มีผลขึ้นมาอย่างจริงจังต่อไป

2. ทุกประเทศในยุโรปมีบทกฎหมายที่บัญญัติรับรองถึงความรับผิดของผู้ขายสินค้าตามคำรับประกันสินค้าอันเป็นความรับผิดในทางสัญญา และสำหรับ ฝรั่งเศส เบลเยียม และลักเซมเบอร์ก ก็ยังมีหลักกฎหมายกำหนดความรับผิดของผู้ขายที่ประกอบการค้าเป็นอาชีพเป็นพิเศษกว่า

ความรับผิดชอบของผู้ขายทั่วไป โดยผู้ขายอาชีพต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าชำรุดบกพร่อง แม้ไม่มีความผิด ไม่คำนึงว่าเขารู้เกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องของสินค้านั้นหรือไม่และความรับผิดชอบครอบคลุมถึงความเสียหายทุกอย่างที่เป็นผลโดยตรงจากความชำรุดบกพร่องของสินค้า แตกต่างจากกฎหมายเยอรมัน เคนมารก และรัสเซีย ที่กำหนดความรับผิดชอบของผู้ขายสำหรับความเสียหายต่อตัวสินค้าเองเป็นหลัก ส่วนความเสียหายที่เป็นผลตามมาประการอื่น เช่น ความเสียหายต่อร่างกายหรือทรัพย์สินอื่นของผู้บริโภค ๆ ย่อมเรียกร้องให้รับผิดชอบในทางสัญญาไม่ได้

หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบในทางสัญญาตามกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ในยุโรปยังคงติดอยู่กับกฎ "privity of contract" (ความสัมพันธ์ตามสัญญา) เช่นเดียวกับในประเทศอื่น ๆ อีกมากมาย เป็นผลให้ผู้บริโภคที่มีฐานะ หรือเป็นบุคคลภายนอก ไม่อาจได้รับการเยียวยาตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางสัญญาได้ นอกจากนี้ยังมีหลักเกณฑ์ที่ลิดรอนสิทธิการเรียกร้องค่าเสียหายของผู้บริโภคอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การรับรองผลของข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย (exemption clause) ซึ่งเกือบทุกประเทศอนุญาตให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายกำหนดข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของตนไว้ล่วงหน้าได้ จะมียกเว้นก็เฉพาะฝรั่งเศสเท่านั้น แต่ปรากฏว่าได้มีความพยายามของนักกฎหมายและศาลในหลายประเทศที่บรรเทาความเสียหายเปรียบของผู้บริโภคในประการต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อจะสามารถให้ความคุ้มครองผู้บริโภคได้มากขึ้น เช่น ตาม case law ของเยอรมันอนุญาตให้ผู้ได้รับความเสียหายที่เป็นญาติเป็นบุคคลในครอบครัว ของผู้ซื้อสินค้าเรียกร้องการเยียวยาจากผู้ขายสินค้าประเภทที่ใช้ในบ้าน ในครัวเรือน ตามกฎหมายสัญญาได้ กฎหมายอิสตาดิอว่ากาการจำกัดความรับผิดชอบไว้ในคำเตือนหรือคำแนะนำเกี่ยวกับสินค้าย่อมไม่มีผล และในทำนองเดียวกัน ตามกฎหมายเยอรมัน การยกเว้นหรือปฏิเสธความรับผิดชอบบนฉลากหรือหีบห่อสินค้าย่อมไม่มีผล และศาลเยอรมันมีแนวโน้มที่จะตีความผลของข้อยกเว้นขอยกเว้น เช่นน้อยอย่างเคร่งครัด

3. หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบในทางละเมิดเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายสินค้าในประเทศต่าง ๆ ในยุโรปนั้นเห็นได้ว่าเป็นความรับผิดชอบที่อาศัยหลักความผิด คือจะเรียกร้องให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากความชำรุดบกพร่องของสินค้าได้ก็ต่อเมื่อผู้เสียหายสามารถพิสูจน์ได้ว่า ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายนั้นประมาทเลินเล่อปราศจากความระมัดระวังในการผลิตหรือจำหน่ายสินค้าไม่ว่าในขั้นตอนใด เป็นผลให้สินค้าชำรุดบกพร่อง และก่อความเสียหาย

แก่โจทก์ ถ้าผู้เสียหายสามารถพิสูจน์ได้ ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจำเลยก็ควรรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าของตนที่ชำรุดบกพร่องเป็นอันตรายต่อร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้บริโภคหรือบุคคลใด ๆ และรับผิดชอบสำหรับความชำรุดบกพร่องทุกอย่าง ยกเว้นก็แต่กรณีความชำรุดบกพร่องที่ไม่สามารถค้นพบหรือป้องกันได้แม้จะไต่อาศัยความรู้ทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่ในเวลานำสินค้านั้นออกจำหน่ายในท้องตลาดแล้ว หลักเกณฑ์ที่ผู้ผลิตหรือจำหน่ายจะต้องรับผิดชอบเมื่อมีความผิดหรือประมาทเลินเล่อนั้นอาจมีข้อยกเว้นในกรณีที่มีข้อสันนิษฐานตามกฎหมายใหญ่ผู้ผลิตหรือจำหน่ายรับผิดชอบแม้ไม่มีความผิด หรือสันนิษฐานว่ามีความผิดในส่วนของผู้ผลิตหรือความประมาทของจำเลยกรณีมีข้อสันนิษฐานเช่นนี้อาจเป็นการสันนิษฐานตามบทกฎหมายลายลักษณ์อักษร เช่น กฎหมายเยอรมัน และเนเธอร์แลนด์ ที่สันนิษฐานความผิดของบุคคลผู้กระทำการฝ่าฝืนบทกฎหมาย protective law ซึ่งมีที่ประสงค์จะปกป้องผู้บริโภค เช่นกฎหมายเกี่ยวกับยา อาหาร เป็นต้น หรือข้อสันนิษฐานความประมาทเลินเล่อตามกฎหมายลายลักษณ์อักษรของสหภาพโซเวียต นอกจากนี้ศาลสูงของประเทศต่าง ๆ ก็มีบทบาทอย่างมากในการวางแนวบรรทัดฐานสันนิษฐานความผิดในส่วนของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้า เหล่านี้เป็นการแบ่งเบาภาระการพิสูจน์ของผู้เสียหายได้มาก อย่างไรก็ตามประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าเยอรมัน เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี รัสเซีย ให้จำเลยมีโอกาสโต้แย้งข้อสันนิษฐานเหล่านี้ได้ สำหรับประเทศฝรั่งเศสและลักเซมเบิร์กนั้น ไม่เพียงแต่วางหลักเกณฑ์แบ่งเบาภาระการพิสูจน์ของโจทก์เท่านั้น แต่ได้กำหนดให้ผู้ผลิตผู้จำหน่ายรับผิดชอบต่อผู้บริโภค โดยโต้แย้งหักล้างไม่ได้เลยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือว่าเป็นความรับผิดชอบเด็ดขาดควย นอกเหนือจากนี้แล้วกฎหมายของประเทศใดที่ไม่มีข้อสันนิษฐานความผิดเช่นผู้เสียหายดำเนินคดีเกี่ยวกับสินค้าให้ผู้ผลิตหรือจำหน่ายสินค้ารับผิดชอบในทางละเมิดก็มักจะมีภาระต้องพิสูจน์ความประมาทเลินเล่อของจำเลยอยู่อีกต่อไป

4. สำหรับหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบเด็ดขาดนั้นได้รับความสนใจอย่างมากในประเทศต่าง ๆ ในยุโรป และในหลาย ๆ ประเทศก็โดยอมรับบังคับใช้หลักเกณฑ์เหล่านี้ในบางส่วน บางกรณีที่สำคัญ ก็ในฝรั่งเศส โดยผลของ case law ใ้รับรองหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบเด็ดขาด แต่ก็มีข้อยกเว้นอยู่กรณีหนึ่งที่โจทก์จำเป็นต้องพิสูจน์ความผิดของจำเลยว่าบกพร่องในการบรรจุหีบห่อหรือเก็บรักษาสินค้า จึงมีการเรียกร้องให้นำกฎเกณฑ์ความรับผิดชอบเด็ดขาดของผู้ควบคุมดูแลสิ่งของ

"gardien de la chose" มาปรับกรณีความรับผิดเกี่ยวกับสินค้า. ในเยอรมันนั้นมีปัญหาเกี่ยวกับกรณีสินค้าที่ชำรุดบกพร่องในแบบ defect in development และสินค้า escapee ที่ชำรุดบกพร่องเนื่องจากระบบควบคุมคุณภาพ ซึ่งผู้บริโภครวมถึงผู้ขายและผู้รับภาระความเสียหายจากสินค้าเหล่านี้เองทั้งสิ้น จึงมีการเรียกร้องกันมากให้ฝ่ายนิติบัญญัติสร้างหลักเกณฑ์ความรับผิดแก่คชชาคนี้ในคดีความรับผิดเกี่ยวกับสินค้าเสียที่ แค่นี้ในขณะนี้หลักกฎหมายเยอรมันยังพัฒนาหลักเกณฑ์ความ

รับผิดเกี่ยวกับสินค้าไม่ถึงขั้นใช้หลักความรับผิดแก่คชชาคนี้เป็นหลักการทั่วไป แต่ยังมีหลักความรับผิดแก่คชชาคนี้สำหรับการจำหน่ายสินค้าประเภทฟาร์มค็อคเคด เคนมาร์ก นอร์เวย์ และสวีเดนก็มีแนวโน้มที่จะกำหนดความรับผิดแก่คชชาคนี้เกี่ยวกับสินค้าเกี่ยวกับการอุตสาหกรรม

แม้กระนั้นก็ตามการเรียกร้องกันทั่วไปในยุโรปให้บัญญัติหรือปรับหลักเกณฑ์ความรับผิดแก่คชชาคนี้เป็นหลักการทั่วไปในคดีความรับผิดในการผลิตและการจำหน่ายสินค้า ในเรื่องนี้ในระดับระหว่างประเทศก็มีบทบาทอยู่มาก จากการร่างกฎหมาย 2 ฉบับ คือ EEC Draft Directive on Products Liability และ European Convention on Products Liability in Regard to Personal Injury and Death ขององค์การระหว่างประเทศของยุโรป 2 แห่ง ซึ่งถ้าได้รับการรับรองและให้สัตยาบันก็จะมีผลบังคับในประเทศสมาชิกต่าง ๆ ให้รับบังคับใช้กฎหมายความรับผิดแก่คชชาคนี้ในการผลิตหรือการจำหน่ายสินค้าของผู้ผลิตในคดีความรับผิดเกี่ยวกับสินค้าเป็นหลักการทั่วไป โดยตามร่างกฎหมายทั้ง 2 ฉบับนี้กำหนดความรับผิดแก่คชชาคนี้ของผู้ผลิตสินค้าซึ่งชำรุดบกพร่องโดยไม่คำนึงถึงความผิดในส่วนของผู้ขาย ผู้บริโภคที่เสียหายอันเนื่องมาจากผู้ผลิตรับผิดได้เพียงแต่พิสูจน์ถึงความเสียหาย ความชำรุดบกพร่องของสินค้า และความสัมพันธ์ระหว่างความเสียหายกับความชำรุดบกพร่อง ก็เพียงพอ ที่สำคัญคือ กฎหมายทั้ง 2 ฉบับมีเจตนารมณ์ที่จะปรับกฎหมายความรับผิดแก่คชชาคนี้ในกรณีสินค้าไม่ปลอดภัยเท่านั้น ไม่กลุ่มไปถึงกรณีสินค้าปลอดภัยแต่มีคุณภาพต่ำกว่าหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย 2 ฉบับนี้ที่แตกต่างกันที่สำคัญอยู่ คือ European Convention จำกัดความเสียหายที่จะเรียกร้องการเยียวยาได้ไว้เฉพาะความเสียหายต่อร่างกายและความตาย ส่วน EEC Draft นั้นนอกจากผู้ผลิตต้องรับผิดในความเสียหายต่อร่างกายและความตายแล้วยังรวมถึงกรณีความเสียหายต่อทรัพย์สินด้วย